

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GENÇ YETİŞKİNLERİN ALGILADIĞI EBEVEYN TUTUMLARI
VE ÖZNEL İYİ OLUŞLARI İLE KARIYER UYUMLULUĞU
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZLEM MUHCI

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ SEÇİL EDA ÖZKAYRAN

BARTIN-2023

T.C.

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI**

**GENÇ YETİŞKİNLERİN ALGILADIĞI EBEVEYN TUTUMLARI VE ÖZNEL İYİ
OLUŞLARI İLE KARIYER UYUMLULUĞU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özlem MUHCI

BARTIN-2023

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Dr. Öğr. Üyesi Seçil Eda ÖZKAYRAN danışmanlığında hazırlamış olduğum “GENÇ YETİŞKİMLERİN ALGILADIĞI EBEVEYN TUTUMLARI VE ÖZNEL İYİ OLUŞLARI İLE KARIYER UYUMLULUĞU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

25.08.2023

Özlem MUHICI

ÖNSÖZ

Yüksek lisans öğrenimim boyunca yol göstererek desteğini her zaman hissettiren tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Seçil Eda ÖZKAYRAN' a, yüksek lisans öğrenimime başladığım günden bu yana kendisinden çok fazla şey öğrendiğim Doç. Dr. Hüseyin KAYGIN' a, yüksek lisans eğitimim boyunca yol gösteren ve destek olan Dr. Kaine GÜLÖZER' e ve tez sürecime kıymetli fikirleriyle katkıda bulunan Doç. Dr. Ahmet KARA' ya teşekkür ederim.

Psikolojik Danışman Gamze ERYILDIRIM, Psikolojik Danışman Hatice KACAR, Psikolojik Danışman Kader SAK ve Dilek AY' a destekleri için teşekkür ederim.

Varlıklarıyla bana değer katan, desteklerini esirgemeyen canım annem, babam ve kardeşlerime teşekkürlerimi sunarım.

Özlem MUHCI

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

GENÇ YETİŞKİNLERİN ALGILADIĞI EBEVEYN TUTUMLARI VE ÖZNEL İYİ OLUŞLARI İLE KARIYER UYUMLULUĞU ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Özlem MUHCI

Bartın Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Seçil Eda ÖZKAYRAN

Bartın-2023, sayfa: 83

Bu çalışmanın amacı çalışan genç yetişkin bireylerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın örneklemini tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen 2022-2023 eğitim öğretim yılında Şanlıurfa ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi eğitim kurumlarında görev yapmakta olan 459' u (%60.3) kadın ve 302' si (%39.7) erkek toplam 761 öğretmen oluşturmaktadır. Çalışmanın verilerini toplamak amacıyla “Kişisel Bilgi Formu”, “Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumu Ölçeği”, “Öznel İyi Oluş Ölçeği” ve “Kariyer Uyumluluğu Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışmanın verileri normal dağılım göstermediği için verilerinin analizinde değişkenler arasındaki ilişki Spearman's Rho Korelasyon Analizi ve çalışmadaki değişkenlerin kişisel bilgi formunda yer alan bilgiler açısından incelenmesi ise Mann Whitney U ve Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre kariyer uyumluluğu ile öznel iyi arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($Rho = .468^{**}$, $p < .01$). Genç yetişkinlerin öznel iyi oluş durumları arttıkça kariyer uyumlarında da orta düzeyde artışın olduğu söylenebilir. Kariyer uyumluluğu ile Algılanan Ebeveynlik Tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde Algılanan Anne ve Baba-Reddedicilik tutumları hariç ($p > .05$)

istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Ayrıca genç yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn tutumları, öznel iyi oluşları ve kariyer uyumları cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır ($p>0,05$). Araştırma bulguları ilgili alanyazın ışığında tartışılarak yapılacak çalışmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Algılanan ebeveyn tutumu, genç yetişkin, kariyer uyumluluğu, öznel iyi oluş.

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE PERCEIVED PARENT ATTITUDES AND THEIR SUBJECTIVE WELL-BEING AND CAREER COMPATIBILITY OF YOUNG ADULTS

Özlem MUHÇI

Bartın University

Graduate School

Department of Educational Sciences

Thesis Advisor: Dr. Öğr. Üyesi Seçil Eda ÖZKAYRAN

Bartın-2023, pp: 83

The aim of this study is to examine the relationship between perceived parental attitudes and subjective well-being of working young adult individuals and their career adaptability. For this purpose, the sample of the study consists of 761 teachers, 459 (60.3%) female and 302 (39.7%) male, working in official educational institutions affiliated to the Ministry of National Education in the province of Şanlıurfa in the 2022-2023 academic year, selected by random sampling method. "Personal Information Form", "Abridged Perceived Parental Attitude Scale", "Subjective Well-Being Scale" and "Career Compatibility Scale" were used to collect the data of the study. Since the data of the study did not show normal distribution, Spearman's Rho Correlation Analysis was used for the relationship between the variables in the analysis of the data, and Mann Whitney U and Kruskal Wallis H tests were used to analyze the variables in the study in terms of the information in the personal information form. According to the findings of the study, it was concluded that there is a moderate positive relationship between career adaptability and subjective well-being ($Rho = .468^{**}$, $p < .01$). As the subjective well-being of young adults increases, it can be said that there is a moderate increase in career adjustment. When the relationship between

career adaptability and Perceived Parenting Attitudes was examined, it was determined that there was a statistically significant relationship ($p < 0.05$), except for Perceived Mother and Father-Rejection attitudes ($p > 0.05$). In addition, it was found that young adults' perceived parental attitudes, subjective well-being and career adjustment did not show a statistically significant difference according to the gender variable ($p > 0.05$). The research findings were discussed in the light of the relevant literature, and suggestions for future studies were presented.

Keywords: Career adaptability, perceived parental attitude, subjective well-being, young adults.

İÇİNDEKİLER

BEYANNAME	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar DİZİNİ	xi
EKLER DİZİNİ	xii
KISALTMALAR	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Araştırmanın Sayıtları	6
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.6. Tanımlar	6
2. LİTERATÜR ÖZETİ	8
2.1. Yetişkinlik Dönemi	8
2.1.1 Genç Yetişkinlik Dönemi	8
2.2. Algılanan Ebeveyn Tutumu	9
2.2.1 Duygusal Sıcaklık İçeren Ebeveyn Tutumu	11
2.2.2 Aşırı Koruyuculuk İçeren Ebeveyn Tutumu	11
2.2.3 Reddedicilik İçeren Ebeveyn Tutumu	12
2.3. Öznel İyi Oluş	12
2.4. Kariyer	14
2.4.1 Kariyer Uyumluluğu	15
2.4.2 Kariyer Uyumluluğunun Boyutları	16
2.5. İlgili Araştırmalar	18
2.5.1 Algılanan Ebeveyn Tutumu İle İlgili Araştırmalar	18

2.5.2 Öznel İyi Oluş İle İlgili Araştırmalar	19
2.5.3 Kariyer Uyumluluğu İle İlgili Araştırmalar	22
3. MATERYAL VE METOT	277
3.1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	27
3.2. Araştırmanın Modeli	28
3.3. Verilerin Toplanması	28
3.4. Veri Toplama Araçları	29
3.4.1 Kişisel Bilgi Formu	29
3.4.2 Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumu Ölçeği-Çocuk Formu	29
3.4.3 Öznel İyi Oluş Ölçeği	30
3.4.4 Kariyer Uyumluluğu Ölçeği	30
3.5. Verilerin Analizi	30
4. BULGULAR	33
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	45
KAYNAKLAR	61
EKLER.....	71

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
No	No
3.1: Katılımcılara ilişkin bazı demografik bilgiler.	28
3.2: Genç yetişkinlerin ölçeklerden aldıkları puanların betimsel istatistikleri.	31
3.3: Genç yetişkinlerin ölçeklerden aldıkları puanların normallik dağılımları.	31
4.1: Ölçekler arasındaki ilişkinin Spearman's Rho Korelasyon Analizi.	33
4.2: Katılımcıların cinsiyetlerine göre ölçeklerden aldıkları puanların Mann Whitney U Testi sonucu.	36
4.3: Katılımcıların yaş aralıklarına göre ölçeklerden aldıkları puanların Kruskal Wallis H sonucu.	37
4.4: Katılımcıların medeni durumlarına göre ölçeklerden aldıkları puanların Mann Whitney U Testi sonucu.	38
4.5: Katılımcıların branşa yerleştikleri puan türüne göre ölçeklerden aldıkları puanların Kruskal Wallis H sonucu.	39
4.6: Katılımcıların görev yaptıkları yere göre ölçeklerden aldıkları puanların Kruskal Wallis H sonucu.	41
4.7: Katılımcıların görev yaptığı kademeye göre ölçeklerden aldıkları puanların Kruskal Wallis H sonucu.	42

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
EK 1. Kişisel bilgi formu.	69
EK 2. Kısaltılmış algılanan ebeveyn tutumu ölçeği.	70
EK 3. Öznel iyi oluş ölçeği.	72
EK 4. Kariyer uyumluluğu ölçeği.	77
EK 5. Etik kurul karar formu	78
EK 6. Araştırma ve ölçek izinleri	79

KISALTMALAR

KAET-Ç : Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği-Çocuk Formu
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

1. GİRİŞ

Bu bölümde genç yetişkinlerin kariyer uyumluluğu, algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluş değişkenleri ile değerlendirilerek araştırmanın problem durumu, alt problemleri, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Problem Durumu

İnsan yaşamının önemli bir kısmını çalışma yaşantısı oluşturmaktadır. Bireyin mesleği ve işi; kişinin yaşam standartları ve doyumunda belirleyici olmaktadır. Bireysel dinamikler ve çevresel faktörler, kişinin kariyerinden etkilenmekle birlikte kariyerinin şekillenmesini de sağlamaktadır (Ayaz, 2017). Çeşitliliğin artması, teknolojiye yaşanan gelişmeler ve toplumsal yaşamdaki hızlı değişimler bireyin iş yaşamındaki durumunu da etkilemekte ve kariyer yapılandırma sürecini belirsiz hale getirebilmektedir. Bu belirsizlik süreç içerisinde uyumsuzluklara yol açabilmektedir. Bireyin bu uyumsuzluklarla baş edebilmesi için çok yönlü gelişmesi ve alternatif yollar keşfetmesi beklenmektedir. Uyumsuzlukların yanı sıra iş yaşamındaki tekdüzeliğin ortadan kalkması kariyer yapılandırma sürecini daha da önemli hale getirmektedir.

Kariyer alanında çok fazla çalışması bulunan ve gelişimsel kariyer kuramlarına önemli katkıları bulunan Donald Super' a göre kariyer “*yaşamı yapılandıran olaylar dizgesini*” ifade eder (Super, 1990). Kariyer, hayat boyu süren bir süreç olmanın yanı sıra bu süreç içerisinde değişimleri de barındırmaktadır (Yeşilyaprak, 2016). Kariyer; öz-yeterlik, özsaygı, ebeveyn tutumu ve bireylerin özerklik algıları gibi birçok faktörden etkilenmektedir. Aile beklentileri, ebeveyn tutumları, akran grubu, medya gibi çevresel faktörler de kariyere yön veren etmenler arasında yer almaktadır (Özü, 2016).

Günümüzde bireylerin; meslek edinme, işe başlama, kariyer planları oluşturma ve sürdürme gibi gelişimsel görevlerini ergenlik sonrası evre olan, genç yetişkinlik döneminde yerine getirmesi beklenmektedir. Genç yetişkinlik döneminde bulunan bireylerin kariyerine ilişkin kaygı yaşayabilmektedir (Özü, 2016). Bu dönemde bulunan bireylere yönelik çalışmalarda,

kariyer gelişimlerinin desteklenmesi ve iş hayatına adapte olmasının kolaylaştıracak çalışmaların sağlanması önemli olmaktadır (Eryılmaz ve Mutlu, 2017).

Kariyer uyumluluğunun sağlanabilmesinde yaşam boyu öğrenme, değişikliklere açıklık ve hazırbulunuşluk olması gereken yetilerdir (Savickas vd., 2009). Çünkü kariyer, bireyin işe yerleşmesi ile son bulmamakta, çalışma hayatı süresince ilerleme, duraklama ve gerilemeleri de içermektedir. Bu ilerleme, duraklama ve gerilemeler sırasındaki yaşam doyumlarının kalitesi, bireyin kariyer uyumluluğu düzeyinde belirleyici olmaktadır (Sarsıkoğlu, 2019). Bireyin sağladığı doyumun yanı sıra güçlüklerle baş etmeye yönelik istek duyması, kişinin iyi oluşundan etkilenmekte ve kariyerine yönelik kolaylaştırıcı da olabilmektedir.

Kariyerin kritik fonksiyonu nedeniyle kariyere ilişkin psikolojik faktörlerle ilişkili araştırmalar yaygınlaşmaktadır. Yapılan araştırmalar psikolojik faktörler ile kariyer arasında ilişki olabileceğini düşündürmektedir (Santos ve Ferreira, 2012). Bireyin diğer yaşam rolleri ve gelişim alanları, kariyer gelişimi ile etkileşim halinde olmakta ve dolayısıyla bireyin iyi oluşunda da etkili olabileceği düşünülmektedir.

Öznel iyi oluş kavramı, bireylerin yaşantılarına ilişkin kişisel değerlendirmelerine göre deneyimledikleri iyi oluş düzeyini belirlemek için kullanılmaktadır (Gencer, 2018). Bireyin topluma, duygularına, ev ve iş yaşantısına ilişkin olumlu ve olumsuz değerlendirmeleri ve aldığı doyumla ilişkili yargıları öznel iyi oluş düzeyinde belirleyici olmaktadır (Diener, 1994). Öznel iyi oluş bireysel ve çevresel faktörlerden etkilenmenin ötesinde, bireyin duygu durumunu da doğrudan etkilemektedir.

Aile, aile yapısı ve anne babanın tutumları bireyin gelişimini çok yönlü şekilde etkilemekte ve yaşamının şekillenmesinde belirleyici olmaktadır (Soyumtürk, 2021). Kişinin erken dönemde ebeveynlerine ilişkin şemaları, bireyin ilerleyen yaşamındaki davranışlarının temelini oluşturmaktadır. Erken dönemde oluşturulan bu şemalar oldukça sağlam ve kalıcıdır (Soygüt vd., 2008). Tutumun biçimi her ne olursa olsun hepsi çocuğun kişilik ve sosyal gelişimini farklı açılardan etkilemektedir (Yavuzer, 2019). İnsan zihninin doğuştan boş bir levha olduğunu söyleyen John Locke göre, duyum ve düşünceler algılardan oluşur (Akt. Altuner, 2012). Bu nedenle bireyin büyürken yaptığı gözlem ve araştırmaların yanı sıra ebeveynlerinin deneyimleri, tutumlarında belirleyici olmakta ve bu deneyimleri çocukları ile paylaşmaları çocukların algılarında önemli yere sahip olabilmektedir (Cihan, 2010). Tüm bunlar göz önüne

alındığında ebeveynlerin çocuklarına aktardıkları deneyimlerin, paylaşımların çocukların duygu ve düşüncelerinde de önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir.

Erken dönemde oluşturulan şemalar, tutum ve davranışlarda belirleyici olmaktadır. Bunun yanı sıra birey, ergenlik döneminde ebeveynlerinden uzaklaşsa da genç yetişkinlik dönemine geldiğinde gelişim görevlerini gerçekleştirme yönüyle ailesinin davranışlarını kendine model alır (Totan ve Yöndem, 2008). Yılmaz (2000) tarafından yapılan araştırma incelendiğinde de algılanan anne baba tutumları ile kariyer gelişiminin boyutları arasında pozitif yönlü ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde, bireyin gelişiminde algıladığı ebeveyn tutumunun oldukça etkili olduğu görülmüştür. Bu durum hem doğrudan hem de dolaylı olarak bireyin gelişimsel görevlerini yerine getirme biçiminin algıladığı ebeveyn tutumundan etkilendiğine işaret edebilir.

Ebeveyn tutumlarını olumlu algılayan çocuğun kendiyle barışık ve topluma uyumlu olması muhtemeldir (Yavuzer, 1997). Yapılan bir araştırmada, ergenlik döneminde aile ilişkilerini olumlu algılayan bireylerin iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmektedir (Eryılmaz, 2011). Literatür incelendiğinde öznel iyi oluş ve kariyer kararsızlığı arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmalar lise öğrencileri ile sınırlı olsada, iyi oluş düzeyi arttıkça kariyer kararsızlığının azaldığı görülmüştür (Şeker, 2021). Bireylerin işyerindeki duygu durumları, motivasyonunu ve sergilediği performansını doğrudan etkilemektedir (Yurcu ve Kocakula, 2015). İyi oluş durumundaki artışın iş yaşantısındaki motivasyonu da dahil olmak üzere birçok değişkeni olumlu yönde etkileyeceği söylenebilir.

Yeniye hızla uyum sağlamayı gerektiren yaşadığımız yüzyılda, yaşam boyu zamanımızın büyük bir kısmını harcadığımız çalışma yaşantısı ve yaşantı içerisindeki krizlerle baş etme becerisini kazanma, genç yetişkinlik döneminde geliştirilmesi gereken en temel becerilerden arasında yer almaktadır. Eğitim yaşantısı ve sonrasında bireylerin kariyer uyumluluğunun geliştirilmesi, nitelikli iş gücünün oluşması ve bireysel gelişime katkı sağlaması yönüyle gerekli görülmektedir. Kariyer uyumluluğunu algılanan ebeveyn tutumları ile var olan öznel iyi oluş durumları açısından incelemek bireylerin kariyer gelişimi sürecini desteklemesi yönüyle önem arz etmektedir.

Kariyer uyumluluğuna ilişkin literatür tarandığında, kariyer uyumluluğunun pek çok kez

incelendiğini ancak çoğunlukla kariyer uyumluluğu ile kariyer ve çalışma yaşantısı ilişkin çalışmaların bulunduğu ve daha çok ergenler veya üniversite öğrencileri ile çalışıldığı görülmektedir. Ancak kariyer yaşam boyu sürmekte ve bu yönü ile çeşitli yaş gruplarında da incelenmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra algılanan ebeveyn tutumu ve öznel iyi oluş, bireylerin yaşamında kilit rol oynayan önemli değişkenler olarak karşımıza çıkabilmektedir. Literatür incelendiğinde kariyer uyumluluğu, algılanan ebeveyn tutumu ve öznel iyi oluş değişkenlerinin birlikte ele alındığı başka bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Bu araştırmada çalışan genç yetişkinlerin kariyer uyumlulukları, algılanan ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluş değişkenlerine göre incelenmiştir. Bu çerçevede bu araştırmanın problem cümlesi “Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumluluğu düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi” olarak belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Çalışan genç yetişkin bireylerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları arasındaki ilişkinin incelenmesi bu araştırmadaki temel amaçtır. Bu amaç doğrultusunda aşağıda yer alan alt amaçlara ilişkin sorulara yanıt aranmıştır.

1. Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları arasında ilişki var mıdır?
2. Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları cinsiyet değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları yaş aralığı değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
4. Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları medeni durum değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
5. Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları branşa yerleşilen puan türü değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
6. Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları görev yapılan yer değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?
7. Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları görev yapılan kademe değişkenine göre farklılaşmakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Hızla gelişen çağda yetişkinlerin bütün olarak yaşam boyu öğrenebilir olması yetişkin eğitiminin en önemli boyutlarından olmaktadır. Meslek edinme ve iş sahibi olma genç yetişkinlik döneminin gelişim görevleri olmakla birlikte kariyer gelişimi sürecinin en önemli basamaklarını oluşturmaktadır.

Kariyer gelişimi, bireyin tüm gelişim alanlarından farklı şekillerde ve seviyelerde yaşam boyu etkilenmektedir (Eryılmaz ve Mutlu, 2017). Kariyer, yalnızca kişinin iş yaşantısıyla ilişkili rollerini değil, yaşam boyu meslek ve sahip olunan diğer rollerin etkileşimi ile oluşan bir süreçtir. Kariyer uyumluluğu da bireyin geçmiş, şu an ve gelecekteki mesleki ve diğer rollerdeki seçimlerinin uyum içerisinde sürdürebilmesidir. Kariyer uyum yeteneği, Rottinghaus vd. (2005)' a göre bireyin farklılaşma karşısında üstesinden gelmesi ve buna uyum sağlama kapasitesi, yeni sorumluluklarında uyum seviyesi ve beklenmeyen durumlar kariyerine ilişkin planlarında değişikliğe neden olduğunda toparlanabilme yeteneğidir (Akt. Büyükgöze Kavas, 2016). Bireyin toparlanma yeteneğini etkileyen değişkenlerden biri de öznel iyi oluşturma (Kara vd., 2018). İlgili alan yazın incelemesinde yüksek öznel iyi oluşa sahip bireylerin daha yaratıcı oldukları ve iş yaşamında daha üretken oldukları görülmektedir (Diener, 1984). Bireylerin öznel iyi oluşlarında belirleyici değişkenlerden biri de ana baba tutumlarıdır (Csikszentmihalyi ve Schneider, 2001; Akt. Türkmen, 2012). Algılanan ebeveyn tutumu, bireylerin yalnızca çocukluk yaşamında değil, yaşamı boyunca yaptığı tercihlerde de iz bırakabilmektedir. Kişinin seçimleri ise kariyerinde belirleyici olmaktadır.

Eğitim örgütlerinin, insan yetiştirme gibi önemli bir sorumluluğu bulunmaktadır. Bu örgütlerde görev yapan öğretmenler, duygu yoğunluklu bir görev yapmakta ve gençlerimizin yol göstericisi olmaktadır (Kartal vd., 2015). Milli Eğitim Bakanlığı 2022 yılı verilerine göre Türkiye' de resmi eğitim kurumlarında 1.006.075 öğretmen görev yapmaktadır. Son on yılda yapılan öğretmen atamalarında boş öğretmen normunun bulunması nedeniyle Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerine ağırlık verilmektedir. Şanlıurfa ilinde çalışan öğretmenler ise 32.716 öğretmen ile ülkemizdeki öğretmen sayısının %3,25' ini oluşturmaktadır (MEB, 2022). Dolayısıyla bu şehirde görev yapan öğretmenlerin kariyer uyumluluklarının incelenmesinin literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışma yaşantısı, yetişkin yaşamının çoğunlukla büyük kısmını oluşturmakta ve olası sorunlar karşısında kariyer uyumluluğunun güçlendirilmesi yetişkin eğitiminde önemli olmaktadır. Bu kapsamda ülkemizde çalışan nüfusun büyük bir oranını oluşturan genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları arasındaki ilişkiyi incelemek büyük bir önem arz etmektedir. İlgili alanyazın taramasında kariyer uyumluluğunun çeşitli değişkenler açısından incelendiği araştırmalar bulunmaktadır. Ancak çalışan genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumluluğu arasındaki ilişkinin birlikte incelendiği araştırmaya rastlanamamıştır. Bu araştırma çalışan genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumluluğu arasındaki ilişkiyi ortaya koyarak alana katkı sağlaması beklenmektedir.

1.4. Araştırmanın Sayıtları

1. Araştırmanın örnekleminin, evreni yeterli seviyede temsil ettiği varsayılmıştır. Katılımcılar, gönüllü olarak araştırmaya katılmışlardır. Katılımcıların, içten, doğru ve güvenilir bir şekilde yanıtladıkları varsayılmaktadır.
2. Araştırmada verileri toplama amacı ile kullanılan araçların, araştırmanın amaçlarına ulaşmayı mümkün kılacak özellikte olduğu düşünülmektedir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın sınırlı yanları aşağıda sıralanmıştır.

1. Araştırma, araştırmaya Şanlıurfa il sınırları içerisinde çalışan genç yetişkin bireyler ile sınırlıdır.
2. Bu araştırmanın sonucunda ulaşılan bulgular, “Kişisel Bilgi Formu” “Kariyer Uyumluluğu Ölçeği”, “Öznel İyi Oluş Ölçeği” ve “Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği” ölçeklerinden elde edilen verilere dayanmaktadır.

1.6. Tanımlar

Öznel iyi oluş: Bireyin kendi genel iyilik hali ile ilgili bilişsel ve duyuşsal değerlendirmeleridir (Abdullah vd., 2020).

Algılanan ebeveyn tutumu: Çocuğun erken döneminde anne babanın davranış ve tutumlarına yönelik algılayış halini içermektedir ve anne baba davranışlarının çocuk tarafından nasıl algılandığı ve ebeveynle kurulan ilişki yaşamın ileri dönemleri etkilemesi açısından önemlidir (Young vd., 2003; Akt. Kaşıkçı, 2019).

Kariyer: Bireyin yaşam boyu sahip olduğu rollerin oluşturduğu örüntülerdir (Yeşilyaprak, 2016).

Uyum: Bireyin birbiriyle ilişkili ve sürekli etkileşim halinde bulunan biyolojik, psikolojik ve toplumsal bir yaşamı arasındaki düzenli işleyiştir (Avcı, 2006).

Kariyer uyumu: Bireyin içinde bulunduğu an ve sonrasında muhtemel mesleki gelişim görevleri, mesleki geçişler, kişisel krizler ile başa çıkmak için hazır oluşu ve özdenetimsel becerilere sahip olması olarak ifade edilmektedir (Özü, 2016).

2. LİTERATÜR ÖZETİ

2.1. Yetişkinlik Dönemi

Yetişkin “yetişmiş, büyümüş, fiziksel ve psikolojik gelişimini tamamlamış kişi” olarak tanımlanmaktadır. Biyolojik yaştan ötesinde bireyin farklı yönlerden yeterli olmasını ifade etmektedir (Güneş ve Deveci, 2022). Bu nedenle yetişkin kavramının sınırlarının belirlenmesinde ülkenin sosyokültürel yapısı ve ekonomik koşulları etkili olmaktadır (Kaya, 2016). Yetişkin kavramına ilişkin farklı tanımlar yer alsa da hepsinde ortak olan görüş fiziksel ve psikolojik olarak gelişmiş olmak şeklindedir. Kendi öğrenmesinden sorumlu olan ve bağımlılıktan bağımsızlığa geçmiş kişiyi ifade etmektedir. (Güneş ve Deveci, 2022).

Bilim insanları yetişkinliği 20- 30 yaşlar arası genç, 40- 50 yaşlar arası orta, 60 ve sonrası yaşları ise ileri yetişkinlik dönemi olarak ele almaktadır (Santrock, 2012; Boyd ve Bee, 2015; Akt. Öztan-Ulusoy, 2020).

2.1.1 Genç Yetişkinlik Dönemi

Yaşam boyu gelişim yaklaşımına göre 20’ li yaşların başı ile 30’ lu yaşların sonu (Santrock, 1997), Havighurst' e göre 18-35, Neugarten ve Moore' a göre 20-30, Erikson' a göre 20-40, Bühler' e göre 22-45, Levinson' a göre 22-40 yaşları arası genç yetişkinlik dönemini ifade etmektedir (Zastrow ve Kirst-Ashman, 2015; Akt. Aktu, 2016). Arnett (2000)' e göre ise ergenliğin son dönemlerinde başlayıp yirmili yaşların sonuna kadar devam eden dönem beliren yetişkinlik dönemini ifade etmektedir.

Genç yetişkinliğin başlangıcı ve bitişi ile ilgili öne sürülen yaş sınırlandırmaları, farklı toplumlarda birbirinden farklı değişkenlere bağlı olarak farklılık göstermektedir. Genç yetişkinlik döneminin sınırlarının belirlenmesinde biyolojik faktörler önemli olsa da asıl belirleyici sosyolojik faktörlerdir (Kulaksızoğlu, 2015). Bireyler için eğitim hayatını tamamlama, çalışma yaşantısına girme, eş seçimi ve ana baba olma gibi rolleri için en uygun yaşların belirlenmesinde toplumsal etki önemli olmaktadır (Shanahan vd., 2002). Birey genç yetişkinlik döneminde toplumsal sistemin parçası haline gelmektedir (Bacanlı, 2015).

Sistemin parçası haline geldiğinde, bireyin yetişkin olduğu kabul görmektedir.

Günümüzdeki toplumsal değişimlerde göz önünde bulundurulduğunda genç yetişkinlik döneminin 20-39 yaş aralığını kapsadığını ve ergenlik ile orta yetişkinlik dönemleri arasında köprü görevi gördüğünü söylemek mümkündür. Genç yetişkinlik dönemi, fiziksel performansın zirveye ulaştığı aynı zamanda düşme eğilimi gösterdiği dönemdir. Bu dönemde bireyler ergenlik dönemindeki iki kutuplu düşünme sürecinden göreceli düşünebilmeye geçerler. Bu nedenle bu dönem yaratıcılık açısından da oldukça önemlidir (Özü, 2017). Erik Erikson' un psikososyal gelişim kuramının yakınlığa karşı soyutlanma evresi genç yetişkinlik dönemini yani ergenliğin bitiminde başlayıp orta yaş dönemine kadar devam eden süreci ifade etmektedir (Erikson, 1993; Akt. Karabaş, 2021). Bu evrede bireylerin yakınlığa karşı direnç göstermesi yalıtılmaya ve kendine aşırı odaklanmaya neden olmaktadır.

Robert Havighurst' un gelişim görevleri kuramına göre bireyler bu dönemde, eş seçme, yakın bir ortakla yaşamayı öğrenme, aile-yuva kurma, meslek sahibi olma, işe başlama, vatandaşlık sorumluluklarını kabul etme, topluma uyumlu sosyal ortamlara girme ve sürdürme gibi gelişim görevlerini yerine getirmeleri beklenmektedir (Bacanlı, 2015). Son yıllarda sosyal ve ekonomik değişimler, 18-25 yaş aralığındaki bireylerin, evlenme, çocuk sahibi olma, iş sahibi olma, özerklik duygusunun yerleşmesi gibi rollerini üstlenme yaşlarında değişiklikler gözlenmektedir (Arnett, 2000). Ülkemizde eğitimi tamamlama, evlilik, iş sahibi olma, çocuk sahibi olma, sosyal gruplara dahil olma yaş aralığı 20 yıl öncesiyle karşılaştırıldığında ortalama 3-4 yaş arttığının görülmesi önemli demografik değişimlerin meydana geldiğini göstermektedir (Atak, 2016). Genç yetişkin bireylerin bu dönemde bir işe başlamayı denemesi gerekmektedir fakat devamlı olması gerekli görülmemektedir (Bacanlı, 2015). Kariyer seçimi ile ilişkili yaşanan kaygıların genç yetişkinlik döneminde görülmesi olağan karşılanmaktadır. Öz-yeterlik, benlik saygısı, özerklik algısı, ebeveyn tutumu gibi birçok değişken ise kariyer seçimini etkilemektedir (Özü, 2016). Yarım yüzyıl önce toplumun bireyden beklentileri daha katı durumdayken günümüzde bireyler kendi tercihleri doğrultusunda bu gelişim görevlerini yerine getirmek istemeyebilir (Bacanlı, 2015). Günümüzde gelişim görevlerinin yerine getirilmesinde bireyin isteklerinin de önemli olduğu görülmektedir.

2.2. Algılanan Ebeveyn Tutumu

Toplumun en eski, küçük ve temel birimini oluşturan aile; anne, baba, çocuk veya çocuklardan oluşmaktadır. Kültür, ailenin örgütleniş biçimini etkilediği için evrensel bir aile tanımı yapmak mümkün değildir (Avşaroğlu, 2016). Genel anlamda aile; eşlerin birbirleri ile olan ilişkilerinden, anne-baba-çocuk etkileşiminden ve kardeşler arası iletişimden oluşan bir sistemdir (Öngider, 2013). İnsan türünü devam ettirmesi ve başka kurumlarında kaynağı olması nedeniyle ailenin toplumsal bir yönü de bulunmaktadır (Avşaroğlu, 2016).

Bireyin yaşamında, anne ve babanın önemli bir etkisi bulunmakta ve kuracağı ilişkilerin temeli ailede atılmaktadır (Yörükoğlu, 1996; Yavuzer, 2005). Erken dönemde birey sevgi, güven gibi olumlu duyguların yoğunlukta olduğu ortamda yetişirse faydalı deneyimler elde edecek ve çok yönlü gelişim gösterecektir (Yavuzer, 2005). Aile içerisindeki psikolojik atmosfer de çocuğun gelişimini etkileyen etmenler arasında yer almaktadır (Sümer vd., 2010). Bunun yanı sıra eşlerin, eş rollerini başarılı ve gerçekçi şekilde yerine getirmeleri, yetiştirdikleri aile bireylerinin sağlıklı ve yaşam doyumuna sahip olmasını sağlamaktadır (Avşaroğlu, 2016). Ebeveynler arasındaki etkileşimin kalitesi, yetiştirdikleri çocuğu doğrudan ve dolaylı olarak etkilemektedir (Öngider ve Karadeniz, 2012). Bireyin sosyal ortamlardaki tutum ve davranışlarında da ebeveyn tutumu etkili olmaktadır (Candemir, 2000). Dolayısıyla çocuğa erken dönemde ailenin hissettirdiği duygular ve tutumları çocuğun davranışlarının biçimlenmesinde kilit rol oynamaktadır.

Ebeveynin çocuğa yönelik sergilediği sağlıklı tavırları hem çocukluk hem de yetişkinlik döneminde bireyin yaşamının her aşamasında önemli olmaktadır (Candemir, 2000). Ebeveyn tutumları, bireyin kendi çocukluk döneminde kendi anne babasından gördüğü yetiştirme şekli, çocuk sahibi olma yaşı, sosyo-ekonomik düzeyleri gibi birçok faktörden etkilenmektedir (Yavuzer, 2005). Ebeveynlerin aile içi iletişim, davranışlar, tutumlar ve yaşam döngüsü, ilerleyen yıllarda çocuğun birçok davranışının yanı sıra ebeveyn tutumlarının da temelini oluşturmaktadır (Avşaroğlu, 2016).

Ebeveyn tutumlarını etkileyen faktörlerin en önemlilerinden biri de kültürdür. Aile ilişkileri ve ebeveyn tutumlarının kültürden ayrı değerlendirilmesi mümkün olmamaktadır. Farklı tutumlar, farklı kültürlerde farklı sonuçlara neden olabilmektedir (Karakurt, 2022). Örneğin Türkiye’de ebeveynlerin çocuğa yönelik sorumlulukları incelendiğinde genellikle çocuğun bakımının anne, çocuğun ekonomik ihtiyaçlarının ise babası tarafından karşılanmasının

beklendiği görülmektedir (Dönmezler, 1999). Dolayısıyla kültürün getirileri de tutumların biçimlenmesinde belirleyici olmaktadır.

Ebeveyn tutumlarının biçimlenmesinde sosyo-ekonomik durum da etkili olmaktadır. Yapılan araştırmalarda üst sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin, çocuklarının özerkliğini ve yaratıcılığını daha fazla desteklediği ve demokratik tutumu daha fazla benimsedikleri bulunmuştur (Dönmezler, 1999).

Ebeveyn tutumlarında etkili olan faktörlerden biri de çocuğun özellikleridir. Çocuğun gelişimsel geride kalmış olması veya yetersizliklerinin bulunması da ebeveyn tutumlarını etkilemektedir. Ebeveyn koruyucu ya da reddedici bir tutum sergileyebilir (Yavuzer, 2005).

Anne babanın çocuğa yönelik tutumları kadar çocuğun ebeveyninin tutumlarını algılayış şekli de önemli olmaktadır (Öngider ve Karadeniz, 2012). Çünkü John Locke' a göre algılar, duyum ve düşünceleri oluşturur (Akt. Altuner, 2012). Bu nedenle bireyin genetik özelliklerinin yanı sıra algılayışı da davranış ve tutumlarında etkili olmaktadır (Cihan, 2010). Çocuğun anne babasını algılayış şekli ise algılanan anne baba tutumunu oluşturmaktadır. Çocuğun, anne babasının kendisine, çevreye olan davranış ve tutumlarını kendi algıları doğrultusunda ifade etmesidir (Gülkaya, 2018). Hem çocuğun algıları hem de anne babaya ilişkin birçok değişkenin bulunması nedeniyle aynı aile içerisindeki çocuklarda farklı tutumlar algılayabilmektedir (Yavuzer, 2005).

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumu Ölçeği-Çocuk Formu kullanıldığı için ebeveyn tutumları, ölçeğin üç alt boyutu olan duygusal sıcaklık içeren ebeveyn tutumu, aşırı koruyuculuk içeren ebeveyn tutumu ve reddedicilik içeren ebeveyn tutumu başlıklarında incelenecektir.

2.2.1 Duygusal Sıcaklık İçeren Ebeveyn Tutumu

Aile içerisinde sıcaklık çocuğun gelişim için oldukça önemli olmaktadır. Duygusal sıcaklık içeren anne baba tutumundaki ebeveynler, bu sıcaklığı, sevgiyi, güveni davranışları ile hissettirmekte ve çocuğun özerkliğini destekleyici nitelikte tutum sergilemektedirler. Bu tutumdaki ebeveynler, çocukların ihtiyaçlarının karşılar ve önemserler (Tuzcuoğlu, 2004).

Aile içi iletişim karşılıklı olarak açık durumdadır. Teşvik edici tutumdaki bu ebeveynler, çocuğu kontrol etmeyi de ihmal etmezler (Baumrind, 1991). Aile içerisindeki kuralları önceden belirleyerek tutarlı davranışlar sergilerler (Bolattekin, 2014). Disiplin yolları ise cezalandırıcı değil, öğreticidir. Çocuğun öz düzenleme becerisine sahip şekilde yetişmesini desteklerler. Çocuğun kendini tanımasına ve geliştirmesine imkân sağlarlar (Sümer ve diğerleri, 2010).

Sıcaklık ve kontrol içeren tutum, en etkili ebeveynlik tutumudur (Baumrind, 1991). Çocuğun kişilik gelişimini destekleyen en uygun tutum olduğu ifade edilmektedir (Sezer, 2010). Bu tutumda yetiştirilen bireyler, sosyal ilişkilerde başarılı ilişkiler kurmakta ve yüksek iyi oluşa sahip olmaktadır (Sümer vd., 2010).

2.2.2 Aşırı Koruyuculuk İçeren Ebeveyn Tutumu

Aşırı koruyuculuk içeren ebeveyn tutumu içerisindeki ebeveynler, çocuğun sorumluluk almasına karşı çıkmaktadırlar (Yavuzer, 2005). Çocuğun gelişim dönemine bakmaksızın yapamayacağını düşünerek ve başına gelebilecek olası olumsuzluklardan korumak için tedirginlik hissederler (Çağdaş, 2015). Çocuğun başaramayacağını düşündüğü için, girişimde bulunmasını desteklemezler (Türküm, 2020). Çocuğun ihtiyaçlarının giderilmesinde fazla sorumluluk üstlenerek problem çözme becerisinde işlevselliğini yitirmesine neden olurlar (İnam, 2021). Bu tutum karşısında çocuk, gelişimsel olarak olumsuz etkilenmekte ve topluma uyum sağlaması zorlaşmaktadır (Yavuzer, 2005). Bireyin yeterliliğini hissedememesi, başta çocuğun anne babasına bağımlı olmasını sonrasında ise başkalarının karar ve onaylarına ihtiyaç duymasına yol açmaktadır (İnam, 2021). Gelişimsel olarak başarması mümkün olan konularda desteklenmemesi çocuğu birçok alanda olumsuz etkileyebilir.

2.2.3 Reddedicilik İçeren Ebeveyn Tutumu

Reddedicilik içeren ebeveyn tutumu pek çok çalışmada gelenekleri devam ettirmeye yönelik tutum olarak ifade edilmektedir. Anne babanın bakış açısına göre doğru olanın belirlendiği, çocuğun sevgiye kısıtlı olarak ulaşabildiği, düzeni korumaya yönelik olan tutumdur (Maraş, 2018). Ebeveyn veya ebeveynler çeşitli nedenlerle çocuğu istemez ve dışlarlar. Çocuğu destekleyici tutum sergilemezler ve özgüvenini geliştirmesine imkân sağlamazlar. Çocuğun

fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçları göz önünde bulundurulmaz ve ihtiyaçların giderilmesi konusunda ihmaller bulunmaktadır (ağdaş, 2015). ocuk yalnızca fizyolojik anlamda rselenmeyip psikolojik zararlar da görmektedir. Çocuğın ruhsal olarak ihtiyaçlarının giderilmemesi düşmanca duygular geliştirmesine yol açmaktadır (Dursun, 2010). Çocuğın olumsuz yanlarına odaklanarak çocuğın kendine duyduğu güveni zedeleyen ebeveynler, çocukta değersizlik ve yetersizlik hissinin oluşmasına sebep olabilirler (Yavuzer, 2018). Bu tutumda yetişen çocuklar yalnız bırakıldıkları için intihar girişiminde bulunması daha olası görülmektedir (Dursun, 2010).

2.3. Öznel İyi Oluş

Bireylerin mutluluğu birçok bilim dalının üzerinde durduğu konulardan olmuştur (Canbay, 2010). Psikoloji literatüründe ise bireylerin mutluluğu, öznel iyi oluş olarak ifade edilmektedir (Diener, 2000). Pozitif duygulanım yoğunluğu, negatif duygulanım eksikliği ve yaşam doyumunu bileşenleri öznel iyi oluşu oluşturmaktadır (Diener, 1994). Bu c bileşen birlikte değerlendirildiğinde, bireylerin yaşamlarını olumlu algılama düzeyleri ile öznel iyi oluş düzeyleri doğrudan ilişki bulunmaktadır (Cihangir ankaya, 2005). Pozitif duyguların, negatif duygulara oranı ise bireyin iyi oluşunda belirleyici olmaktadır (Diener ve Lucas, 2000). Bireyin pozitif duygularında artış öznel iyi oluşunu artırmaktadır.

Bireyin yaşamdan, mutluluktan doyumunu ve memnuniyeti öznel iyi oluşun bilişsel boyutunu; sosyal iyi oluş, duyuşsal iyi oluş ve psikolojik iyi oluş ise duyuşsal boyutunu oluşturmaktadır (Abdullah ve diğerleri, 2020). Bireylerin hayatlarına ilişkin duyuşsal ve bilişsel değerlendirmeleri, mutluluk, huzur, tatmin ve yaşam doyumları öznel iyi oluşu oluşturur (Diener vd., 2003). Bir diğer ifadeyle öznel iyi oluş; öznellik, pozitiflik ve bütünsellik ögelerini barındırmaktadır (Diener, 1994).

Yaşam kalitesinin iyileştirilmesinde, öznel iyi oluş önemli bir bileşen olarak yer almaktadır. Bu nedenle bireylerin öznel iyi oluş durumlarını değerlendirmek amacıyla öz bildirim ölçümleri yaygın olarak kullanılmaktadır. Öznel iyi oluşu incelemeye yönelik yapılan araştırmaların amacı bireylerin olumsuz duygu durumlarını kaldırmaktan çok bireylerin yaşam kalitelerini artıracak çalışmalara katkı sağlamaktır (Gencer, 2018). Bu durum öznel iyi oluşa yönelik çalışmaların bireyin yanı sıra toplumun yararı için de önemli olduğunun

göstergesi olmaktadır.

Öznel iyi oluş birçok değişkenden etkilenmektedir ve birçok değişken ile ilişkisi incelenmiştir. Bu değişkenlerden biri cinsiyettir. Öznel iyi oluşun cinsiyet değişkenine göre incelendiği araştırmalara bakıldığında birçok araştırmada öznel iyi oluşun cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşıldığı görülmektedir. Ancak kadınların olumlu ve olumsuz duyguları erkeklere göre daha yoğun yaşadığı tespit edilmiştir (Diener, 2000). Öznel iyi oluş ile gelir arasındaki ilişki de incelenmiştir. Gelirin öznel iyi oluşu yordamadaki rolünde yaşanan ülke de etkili olmaktadır. Gelir artışı, refah seviyesinin düşük olduğu ülkelerde yaşayan bireylerin öznel iyi oluşunu daha fazla etkilemektedir. Öznel iyi oluş ve kişilik ilişkisinin değerlendirildiği araştırmalarda ise dışadönüklük ve nevrozluğun öznel iyi oluşu yordamada önemli değişkenler olduğu tespit edilmiştir. Yaş değişkeni ile öznel iyi oluşun değerlendirildiği araştırmalarda da farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir (Diener, 2009). Öznel iyi oluş birçok değişkenden etkilenen çok boyutlu bir durumdur. Kişinin sahip olduğu veya olmadığı değişkenlerden etkilenmektedir.

2.4. Kariyer

Kariyer, çoğunlukla iş yaşantısı ile ilişkili olsa da yaşamdaki diğer rollerle de etkileşim içindedir (Özyürek, 2016). Bireyin yaşamındaki olaylar örüntüsü olarak ifade edilmektedir (Kuzgun, 2006). En genel tanımıyla kariyer, yaşam boyu süren yaşam rollerinin ve iş yaşantılarının birleşimi olmaktadır (Özyürek, 2016). Yalnızca ilerleme ve yükselmeleri ifade etmemekte çeşitli seçeneklerin olmasını da içermektedir (Brousseau vd., 1996). Bireyin bulunduğu statü içerisinde bilgi ve becerilerini geliştirmesi de ilerleme olarak adlandırılmaktadır (Çalık ve Ereş, 2006). Dolayısıyla kariyer dinamik bir süreç olmakta ve meslek seçimi ile tamamlanmamaktadır (Kordon, 2006).

Kariyer kavramı geçmiş yıllarda kişinin işinde başarıları ve ilerlemeleri olarak açıklanırken günümüzde kriz ve olası tüm değişimleri barındıran bir süreç olarak değerlendirilmektedir (Mohan Bursalı ve Bayrak Kök, 2018). 20. yüzyılın sonlarına gelindiğinde bilgi teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte durağan iş yaşantısı anlayışı değişmeye başlamış ve geçişler gözlemlenmiştir. 21. yüzyıla gelindiğinde ise kariyer kavramı çok yönlü bir hal almıştır. Yatay ve dikey geçişlerin görülmesi olası hale gelmiştir. Geleneksel kariyer

anlayışındaki ilerleme odaklılık yerini günümüzde bireysel tatmine bırakmış durumdadır (Okutan ve Göncü-Akbaş, 2019). Mesleği ve statüsü fark etmeksizin her bireyin yaşamında var olması nedeniyle kariyer kavramının incelenmesi oldukça önemli olmaktadır (Çalışkan, 2019).

Bireyin kariyer gelişimi bireysel ve çevresel özelliklerden etkilenmektedir (Super, 1990). Bireysel faktörler kişinin kendine ait özelliklerinden oluşmaktadır. Çevresel faktörlerde ise bireyin bulunduğu ailenin, çevrenin etkileri önemli olmaktadır (Temel ve Nas, 2018). Bu yönüyle bireyin kariyer gelişimi süreci kişilik gelişimi süreci ile benzerlik göstermektedir (Savickas, 2013).

Kariyer kavramının yaşam rolleri ile ele alınarak çok yönlü ilerlemesi yapılandırmacı temelli yaklaşımların gelişmesini sağlamıştır (Sevinç ve Siyez, 2018). Savickas (2013) tarafından ortaya atılan kariyer yapılandırma teorisi, bireyin öznel kariyerini inşa ederken yaşam döngüsü içerisinde yaşam rollerinin ve diğer bireylerle de etkileşiminin göz önünde bulundurulması gerektiğini öne sürer. Bu teori kariyer uyumluluğunu odak noktasında bulundurmaktadır.

2.4.1. Kariyer Uyumluluğu

Bireylerin kariyer gelişimleri tek düze veya ön görülebilir olmamakta hedefleri ile şekillenmektedir. Her birey deneyimleri ile meslek ve iş yaşantısına yön vererek kariyerini oluşturmaktadır (Savickas, 2013). Kariyer gelişiminde beklenmedik durum ve olaylar yaşanabilmektedir. Bu beklenmeyen durum ve olaylar karşısında, bireyin kariyer yaşantısını etkili şekilde sürdürebilmesi için gerekli olan bireysel ve çevresel yeterlilikleri kariyer uyumluluğunu ifade etmektedir (Savickas ve Porfeli, 2012). Uyum sağlama yeteneğinin olmaması veya düşük olması, bireyin beklenmeyen olaylar karşısında gelişiminin olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Bu nedenle kariyer inşa süreci, bireyin uyum yeteneğinden etkilenmekte ve düzenleyici olarak desteklemektedir (Dursun ve Tokay-Argan, 2017). Bireyin kariyerine ilişkin sorumluluk almasını ve uyum sağlamalarını içermektedir.

Kariyer uyumluluğu, bireyin yaşantısındaki zorlukları doğru şekilde yöneterek kariyeri için düzenleyici yöntemler geliştirmesidir (Kavas vd., 2015). Kariyerle ilgili görevleri, geçişleri ve

travmaları yönetmek için psikososyal bir kaynaktır (Rudolph vd., 2016).

Uyum sağlama yeteneği, çok boyutlu yapıya sahiptir. Çevre etkileşimiyle oluşmakta, bireysel faktörleri de içermektedir (Savickas, 2005; Zacher, 2014). Bireyin kendine ilişkin düzenleme becerisi ve potansiyelleri, kariyer uyum kaynaklarını oluşturmaktadır. Bazı uyum kaynakları sonradan eğitimle veya tecrübe ile elde edilmektedir. Sonradan edinilen bu psikososyal kaynaklar, çevreyle etkileşimden meydana gelmektedir (Savickas ve Porfeli, 2012).

Kariyer uyumluluğu bireylerin mesleklerinin yanı sıra yaşamlarında da mutlu olmalarını doğrudan etkilemektedir. Planlı şekilde yürütülen kariyer ise bireyin daha umutlu olmasını sağlar (Sarsıkoğlu ve Bacanlı, 2019). Bu nedenle tüm mesleklerde kariyer uyumluluğu oldukça önemli olmaktadır (Atasever, 2021).

Kariyer uyumluluğu kavramı birçok alanda kabul görmüştür (Atasever, 2021). Endüstriyel toplumdan bilgi toplumuna geçişte kariyer gelişiminde uyum kavramı önem kazanmıştır (Savickas, 2005). Alan yazında “kariyer uyumu”, “kariyer uyumluluğu”, “kariyer uyum yeteneği” veya “kariyer uyum yetenekleri” olarak dilimize çevrilen kavram; Super’ in Yaşam Boyu Yaşam Alanı Kuramı kapsamında ortaya attığı “kariyer olgunluğu” kavramından yola çıkılarak geliştirilmiştir (Atasever, 2021). Kariyer olgunluğu kavramı, mesleğe yönelik eğitim alma ve iş yaşamına hazır olma ile sınırlı kalmakta, iş yaşamındaki değişimlere uyum sağlama noktasında açıklayıcı olmamaktadır (Siyez ve Belkıs, 2016). Savickas (2013) ise kariyer olgunluğu kavramı yerine kariyer uyumluluğu kavramını kullanmıştır.

Super’ in yaşam boyu yaşam alanı gelişim kuramına göre kariyer gelişimi 5 dönemden oluşmaktadır. Bu 5 dönem içerisinde belirlenmiş yaş aralıkları ve dönemsel görevler bulunmaktadır (Super, 1990). Savickas (2013) Super’ in yaşam boyu yaşam alanı gelişim kuramına göre oluşturduğu kariyer gelişimi evrelerini, kariyer uyumluluğu açısından değerlendirerek yeniden oluşturmuştur. Savickas’ a göre kariyer gelişim evreleri:

- 1- Büyüme evresi (4-14 Yaş)
- 2- Araştırma Evresi (15-24 Yaş)
- Deneme Basamağı (15-17 yaş)
- Geçiş Aşaması (18-21 yaş)
- Sınama Aşaması (22-24 yaş)

- 3- Yerleşme Evresi (25-44 Yaş)
 - Sınama Aşaması (25–30 yaş)
 - Sağlamlaştırma Aşaması (31–44 yaş)
- 4- Devam Ettirme Evresi (45-65 Yaş)
- 5- Çekilme Evresi (65 Yaş ve üzeri)

2.4.2. Kariyer Uyumluluğunun Boyutları

Kariyer uyumluluğu; kariyere yönelik duyulan ilgi, kariyer kontrolü, kariyer merakı ve kariyer güveni olmak üzere dört uyum yeteneğinden oluşmaktadır (Savickas ve Porfeli, 2011). Savickas (2013) kariyer uyumluluğunu sağlamış olan bireyleri kariyer uyumluluğunun bu dört uyum yeteneğinin yerine getirilmesi olarak tanımlamıştır. Bu dört boyut:

1. Mesleki geleceğini planlayabilmek ve ilgili olmak (İlgi),

Kariyere yönelik duyulan ilgi, mesleğin getirdiği ve getirebileceği görevleri bilmesi ve farkında olmasıdır (Savickas ve Porfeli, 2011). Bireyin mesleğinin geleceği konusunda kaygı duyması ve duyulan kaygının birey üzerinde itici güç haline gelmesidir (Atasever, 2021). Birey bu boyutta kariyerine ilişkin “*Bir geleceğim var mı?*” sorusuna yanıt aramaktadır (Yeşilyaprak, 2016). İlgi boyutu, bireyin geleceğine ilişkin planlı olmasını sağlar ancak ilginin olmaması, kaygısız olması bireyin geleceğine ilişkin kayıtsız olmasına neden olur. İlgi, kariyer uyumluluğunun en önemli uyum yeteneğidir (Hartung ve Cadaret, 2017).

2. Kariyeri için yapılabilecekleri göz önünde bulundurmak ve kontrol altında tutmak (Kontrol),

Kariyer kontrolü, bireyin kariyerini yapılandırırken planlı ve farkında olarak tercihler yapmasıdır (Savickas ve Porfeli, 2011). Bireyin mesleki planlarına yön verebilmesi için gerekli olan organize olma ve sorumluluk alma becerilerini ifade etmektedir. Birey bu boyutta kariyerine ilişkin “*Geleceği kim kontrol ediyor?*” sorusuna yanıt aramaktadır (Yeşilyaprak, 2016). Kontrol uyum yeteneğinin gelişmemesi, kişinin belirsizlik ve karar vermede güçlük yaşamasına neden olur (Hartung ve Cadaret, 2017). Bu dönemde bireye karar verme eğitimi verilmesi görevlerini yerine getirmede kolaylık sağlayabilir.

3. Mesleği ile ilgili meraklı olmak (Merak),

Bireyin kendisi, olası mesleki kimlikleri ve iş yaşamı ile ilgili merak duyarak keşfetme ihtiyacı duymasıdır. Merak yeteneğinin olmaması, bireyin yeterli bilgi sahibi olamamasına neden olur. Bu durum gerçek dışı beklentiler içinde olmasına neden olur (Saviskas, 2013; Hartung ve Cadaret, 2017). Birey bu boyutta kariyerine ilişkin “*Gelecekte ne yapmak istiyorum?*” sorusuna yanıt aramaktadır (Yeşilyaprak, 2016).

4. Mesleki hedeflerine ulaşmada inancını ve umudunu koruması (Güven),

Kariyer güveni, kariyerinde karşılaştığı güçlükler karşısında kendine güven duyması ve başarılı olabileceğini olan inancıdır (Savickas ve Porfeli, 2011). Bireylerin iş yaşantısındaki güçlüklerle mücadele etmeye yönelik duydukları öz yeterlik ile ilişkilidir. Bireyin güven yeteneğinin olmaması zorluklar karşısında pasifliğe neden olabilir. Bu uyum yeteneğindeki başarı, diğer uyum yeteneklerindeki başarı ve yeterlilikten etkilenmektedir (Saviskas, 2013). Birey bu boyutta kariyerine ilişkin “*Yapabilir miyim?*” sorusuna yanıt aramaktadır (Yeşilyaprak, 2016).

Kariyer uyumluluğu boyutlarını, iki boyutta inceleyen araştırmacılar da bulunmaktadır (Stumpf vd., 1983; Zikic ve Klehe, 2006; Han ve Rojewski, 2015; Eryılmaz ve Kara, 2016). Kariyer uyumluluğunu iki boyutta inceleyen araştırmacılar, kariyer keşfi ve kariyer planı olarak değerlendirmektedir. Kariyer uyumluluğu ve boyutları, bireyin yaşamında bir kez gerçekleştirilen faaliyetler olmamakta, kariyer süreci boyunca devam etmektedir (Zikic ve Klehe, 2006). Kariyer keşfi, bireyin kendini tanımasıdır ve kişi kendinin ne kadar farkında olursa kariyer planına da daha sağlıklı şekilde karar verebilir (Eryılmaz ve Kara, 2018).

2.5. İlgili Araştırmalar

Bu çalışmanın değişkenlerine ilişkin yapılan araştırmalar sunulmuştur. Algılanan ebeveyn tutumu, öznel iyi oluş ve kariyer uyumluluğuna ilişkin yapılan literatür taramasına yer verilmiştir.

2.5.1. Algılanan Ebeveyn Tutumu İle İlgili Araştırmalar

Örbeyi (2022) tarafından 2021 yılında üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen araştırmada algılanan ebeveyn tutumu ve algılanan evlilik çatışması ile kardeş ilişkileri arasındaki ilişki

incelenmiştir. Araştırmanın bulgularına bakıldığında algılanan demokratik anne baba tutumunun kardeş ilişkilerini anlamlı olarak yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (Örbeyi, 2022).

370 ortaokul öğrencisinden Algılanan Anne Baba Tutum Ölçeği ve Çocuk Kariyer Gelişim Ölçeği kullanarak veri toplanan araştırmada algılanan ebeveyn tutumları ile kariyer gelişimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda algılanan anne baba tutumunun çocuk kariyer gelişimini anlamlı bir şekilde yordadığı tespit edilmiştir (Kutlu ve Apaydın, 2019). Algılanan ebeveyn tutumu, kariyer gelişiminde etkili bir değişkendir.

Çiftçi ve Gülaçtı (2019) tarafından üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen algılanan ebeveyn tutumlarının flört kaygısı düzeylerine etkisinin incelendiği araştırmada demokratik baba tutumunun flört kaygısını pozitif yönde, otoriter baba tutumunun ise negatif yönde yordadığı tespit edilmiştir.

488 üniversite öğrencisiyle gerçekleştirilen araştırmada, algılanan ebeveyn tutumları ile kardeş ilişkileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonuçları kadınların erkeklere oranla ebeveyn tutumlarını daha demokratik algıladığı ve ebeveyn tutumlarını otoriter algılayanların kardeş ilişkilerinin daha olumsuz olduğu saptanmıştır (Sezer ve Yıldırım, 2018).

Anne baba tutumları ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmada öznel iyi oluş ile demokratik ebeveyn tutumu arasında pozitif yönlü, otoriter ebeveyn tutumu ile negatif yönlü ilişki olduğu ve algılanan ebeveyn tutumunun öznel iyi oluşu anlamlı düzeyde açıkladığı tespit edilmiştir (Deniz vd., 2013). Olumlu anne baba tutumu, öznel iyi oluşu olumlu olarak etkilemektedir.

Kaygı düzeyi yüksek yetişkinlerle gerçekleştirilen bir araştırmada, kaygı düzeyi yüksek bireylerin algıladığı ebeveyn tutumunun koruyucu ve kontrol odaklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Gerlsma vd., 1990). Kaygı düzeyi ile anne baba tutumu arasındaki ilişkinin incelendiği başka bir araştırmada ise aşırı koruyucu ebeveyn tutumu ile kaygı seviyesinin ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır (Ballash vd., 2006). Bu araştırma sonuçları neticesinde kaygı düzeyi ile algılanan anne baba tutumları arasında ilişki olduğu söylenebilir. Koruyucu kontrol odaklı anne baba tutumları, çocukların kaygı düzeyini olumsuz yönde etkileyerek

kaygılı bireyler olmalarına neden olabilir.

2.5.2. Öznel İyi Oluş İle İlgili Araştırmalar

Literatürde öznel iyi oluş birçok değişkenle ilişkisi ele alınarak değerlendirilmiştir. Öznel iyi oluşun; daha çok yetişkin bireylerde ele alındığını, kaynakları ve ilişkili olduğu kavramlara yönelik çalışmaların yapıldığını, subjektif ve çok yönlü doğasına vurgu yapıldığını söylemek mümkündür (Eryılmaz ve Ercan, 2011; Cenkseven ve Akbaş, 2007; Özbay vd., 2012).

Genç yetişkinlerin romantik ilişkilerde öznel iyi oluş ve ilişki doyumu ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmada bağlanma stilleri ile öznel iyi oluş arasında ilişki bulunduğu ancak öznel iyi oluşun cinsiyete göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Karadağ, 2022).

Üniversite öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilen öznel iyi oluş ve mutluluk seviyelerinin rekreatif aktivitelere katılımlarına göre incelendiği araştırmada katılımcıların öznel iyi oluşunun cinsiyete göre farklılaşmadığı ve serbest zaman aktivitelerine katılımın bireylerin öznel iyi oluş düzeyini olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır (Balcı Şen, 2022).

Öznel iyi oluş ile kariyer kararı verme arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmada öznel iyi oluş puanı yüksek olan lise öğrencilerinin kariyer kararı vermede daha az güçlük yaşadıkları tespit edilmiştir (Creed vd., 2002). Benzer değişkenlerin incelendiği başka bir araştırmada ergenlerin kariyer kararsızlığı ile bireylerin öznel iyi oluşları arasında negatif yönlü ilişki tespit edilmiştir (Uthayakumar vd., 2010; Creed vd., 2005). Mutlu (2011) tarafından yürütülen araştırmada da bu araştırma bulgularını destekleyici nitelikte sonuçlara ulaşılmıştır. Kariyer karar verme güçlüğü ile öznel iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir (Mutlu, 2011). Kariyere ilişkin karar verme ile öznel iyi oluşun ilişkili olduğu ve bireyin öznel iyi oluş düzeyi arttıkça kariyere ilişkin karar vermekte daha az güçlük yaşadığı söylenebilir.

Derin ve Bilge (2016) Manisa ilinde bulunan lise öğrencileri ile yaptıkları araştırmada, ergen bireylerin öznel iyi oluş ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamışlardır. Yapılan çalışmada internet bağımlılığı ile öznel iyi oluşun ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmış ancak internet bağımlılığının mı düşük düzeyde öznel iyi oluşa yoksa

öznel iyi oluş düzeyinin düşük olmasının mı internet bağımlılığına yol açtığı bilinmemektedir.

Bireylerin öznel iyi oluşlarında kişilik özellikleri, farklı yaş grupları ve cinsiyet yönünden incelendiğinde, 26-45 yaş aralığında bulunan erkeklerin kadınlara kıyasla daha yüksek öznel iyi oluşa sahip oldukları, 19-25 yaş aralığında bulunan kişilerin hem 14-17 yaş grubuna göre hem de 26-45 yaş grubunda bulunan kişilere göre daha düşük düzeyde öznel iyi oluşa sahip oldukları sonucuna varılmıştır (Eryılmaz ve Ercan, 2011). Üniversitelerin eğitim fakültesinde öğrenimlerine devam eden kişiler üzerinde yapılan bir çalışmada, öznel iyi oluş düzeyleri ve temel psikolojik ihtiyaçlarını öğrenim görülen lisans programı ve cinsiyet değişkenlerine göre incelendiği çalışmada, kızların erkeklere göre, matematik öğretmenliği öğrencilerinin de sınıf öğretmenliği öğrencilerine göre öznel iyi oluş düzeyleri daha yüksek bulunmuştur (Gündoğdu ve Yavuzer, 2012). Cinsiyet değişkenine göre öznel iyi oluşun incelendiği araştırmalara bakıldığında cinsiyet değişkenine göre farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir.

Besleyici ve zehirleyici ilişki tarzlarının öznel iyi oluşu yordayıcı rollerini incelendiği araştırmada hem besleyici hem de zehirleyici ilişki tarzının öznel iyi oluşu anlamlı düzeyde yordadığı, öznel iyi oluş ile besleyici ilişki tarzının pozitif yönde, zehirleyici ilişki tarzının ise negatif yönde ilişkili olduğu saptanmıştır (Doğan ve Sapmaz, 2012).

Diener (2012) tarafından yapılan araştırmada, uyum sağlamanın bireyin öznel iyi oluş düzeyi üzerinde etkili olduğu ve yüksek öznel iyi oluşun sağlıklı yaşam, başarılı sosyal ilişkiler ve vatandaşlık konularında fayda sağladığı ortaya konmuştur. Ayrıca öznel iyi oluşun ele alındığı çalışmalar incelendiğinde öznel iyi oluş ile uyum, kaygı, depresyon düzeyleri arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür (Işık, 2014).

Özbay vd. (2012) Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesinde 419 öğrenci ile öznel iyi oluşun; mizah, duygusal düzenleme, sosyal öz-yeterlik ve stresle başa çıkma stratejileri ile ilişkisini incelemek amacıyla gerçekleştirdikleri araştırmada; mizah, stresle başa çıkma, sosyal öz yeterlik ve duyguları düzenleme değişkenlerinin öznel iyi olma durumunu yordamada önemli değişkenler olduğu görülmüştür.

Eryılmaz (2011) yetişkinlerin öznel iyi oluşları ile birincil ve ikincil yetenekler arasındaki ilişkileri incelediği araştırmada bireylerin öznel iyi oluşlarında başarı, zaman, güvenirlilik ve

umut yeteneklerinin önemli olduğunu tespit etmiştir.

Gülaçtı (2010) tarafından algılanan sosyal desteğin öznel iyi oluşun anlamlı bir yordayıcısı olup olmadığını belirlemeye yönelik yapılan araştırmada aileden algılanan sosyal desteğin öznel iyi oluşun anlamlı bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aile aidiyeti, anne algısı ve baba algısı değişkenleri ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada değinilen değişkenlerin öznel iyi oluşu yordadığı görülmüştür (Gök ve Kocayörük, 2019). Öznel iyi oluş ve ailenin birlikte ele alındığı çalışmalar incelendiğinde ailenin öznel iyi oluş düzeyi üzerinde etkili olabileceği söylenebilir.

Cihangir Çankaya (2009) öz belirleme modelinin Türk kültürüne uygunluğunu ve temel psikolojik ihtiyaçların doyumundaki ilişkinin araştırıldığı çalışmada bireylerin aile ve arkadaş grubunun sağladığı özerklik desteğinin öznel iyi oluşu olumlu etkilediğini bulmuştur. Toplumun bireyin bağımsızlığını desteklemesinin, kişinin öznel iyi oluş düzeyini arttırdığı söylenebilir.

Üniversite öğrencileri ile Cenkseven ve Akbaş (2007) tarafından öznel ve psikolojik iyi olmalarının dışadönüklük, nevrotizm, kontrol odağı, öğrenilmiş güçlülük, sosyal ilişkilerine, boş zaman etkinliklerine ve akademik durumlarına ilişkin hoşnutluk düzeyleri, cinsiyet, sosyo-ekonomik statü ve algılanan sağlık durumu tarafından ne oranda yordadığını belirlemek amacıyla araştırma yapılmıştır. Bu araştırmada cinsiyetin ve sosyoekonomik statünün öznel iyi olmanın anlamlı yordayıcıları arasında yer aldığı belirlenmiştir.

Ülkemizde yaş, cinsiyet değişkenleri ile ilişkinin incelendiği çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir (Eryılmaz ve Ercan, 2011). Araştırmacılar öznel iyi oluşun bilişsel boyutuna yönelik birçok çalışma yaparken duyuşsal boyut göz ardı edilmiştir (Abdullah vd., 2020). Bunların yanı sıra öznel iyi oluşla ilişkili korelasyonel çalışmalara sıklıkla yer verilirken nedenselliğe dayalı çalışmalar eksik kalmaktadır (Gencer, 2018). Öznel iyi oluşa ilişkin yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde, öznel iyi oluş düzeyinin bireylerin özüne ilişkin kavram ve konularla birlikte incelenmesi gerekli görülmektedir (Özbay vd., 2012).

2.5.3 Kariyer Uyumluluğu ile İlgili Çalışmalar

Kariyer uyumluluğuna ilişkin literatür incelendiğinde, kariyer uyumluluğunun pek çok kez incelendiği ancak çoğunlukla kariyer uyumluluğu ile kariyer ve çalışma yaşantısı ilişkinin çalışmaların bulunduğu ve ergenler ile beliren yetişkinlerle çalışıldığı görülmektedir. Atasever (2021) kariyer uyumluluğuna ilişkin nicel araştırmaların ağırlıkta olduğunu ancak az sayıda da olsa nitel araştırmalara yer verildiğini aktarmıştır. Ülkemizde kariyer uyumluluğuna ilişkin ilk araştırmalar, kariyer uyumluluğu leklerinin Türk kültürüne uygun hale getirilmesi ile başlamıştır (Büyükgöze Kavas, 2016).

Erzen ve Kara (2022) bağlanma stilleri ile sosyal destek ve kariyer uyumluluğu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla niversite öğrencileri ile gerçekleştirdikleri araştırmada, kaygılı-kararsız bağlanma stilinin ve aileden, özel kişiden, arkadaştan alınan sosyal desteğin kariyer uyumluluğunu anlamlı bir şekilde yordadığını tespit etmiştir.

Öğretmenlerin kariyer uyumluluk düzeyi ile okuldaki dönüt sağlama ortamı arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmada dönüt sağlamanın öğretmenlerin kariyer uyumluluğu düzeyini artırdığı tespit edilmiştir (Gek ve Ling, 2021).

Öğretmenlerin kariyer uyum yetenekleri, iş yaşamında yalnızlık ve tükenmişlik düzeylerinin incelendiği araştırmada, tükenmişlik düzeyi ve iş yaşamındaki yalnızlık arasında anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin meslek hayatındaki yalnızlığının ve tükenmişliğinin kariyer uyum yeteneklerini azalttığı bulunmuştur (Eryılmaz ve Kara, 2021).

Kariyer uyum yetenekleri, tükenmişlik ve kariyer kararı pişmanlıkları arasındaki ilişkinin öğretmenlerin katılımıyla incelendiği araştırmada kariyer uyum yeteneğinin tükenmişliği yordadığı tespit edilmiştir (Doğanlk ve Kırdk, 2021).

Türkçe ğretmenlerinin katıldığı, psikolojik iyi oluş ve iş doyumunu ile kariyer uyumlulukları arasındaki incelendiği araştırmada psikolojik iyi oluşun kariyer uyumluluğunun anlamlı yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kulbaş ve Kara, 2021).

Santilli vd. (2020) 316 ortaokul ğrencisi ile gerçekleştirdikleri araştırmada kariyer uyumu, dayanıklılık ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırma sonuçları kariyer uyumluluğunun, dayanıklılık yoluyla, öğrencilerin yaşam doyumunu ile doğrudan ve dolaylı

olarak ilişkili olduğunu göstermektedir. Kariyer uyumluluğu ile engel algısı arasında negatif yönde ilişki olduğu tespit edilmiştir (Soresi vd., 2012).

Çin’ de bir işte çalışan 338 katılımcıyla yapılan araştırmada, çalışanların kariyer uyumluluk düzeyleri ile öznel iyi oluş düzeyi arasındaki ilişkide işe bağlılık düzeyinin aracı rolünün incelendiği araştırmada kariyer uyumluluğunun işe bağlılığı artırması nedeniyle iyi oluş halini de yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (Yang vd., 2019).

Sarsıkoğlu (2019) 450 üniversite öğrencisinin katılımıyla aile etkisi, algılanan kariyer engelleri, kariyer umuları ile kariyer uyumlulukları arasındaki doğrudan ve dolaylı ilişkileri incelediği araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin aile etkisi, algılanan kariyer engelleri, kariyer umuları ile kariyer uyumlulukları arasında doğrudan anlamlı ilişki olduğu bulmuştur.

Dönmezoğulları ve Yeşilyaprak (2019) kariyer tekeri modelini kullanarak yaptıkları deney ve kontrol grubundan oluşan araştırmada, kariyer tekeri modelinin uygulandığı deney grubunda bulunan üniversite öğrencilerinin, kariyer uyumluluğunun arttığını ortaya koymuşlardır. Kariyer tekeri modeli, bireylerde kariyerlerine yönelik fırsatları fark etmelerine yönelik hazırlanmış bir müdahale şeklidir.

Eryılmaz ve Kara (2019) öğretmenlerin öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları arasındaki amaçlar için mücadele etmenin aracılık etkisinin inceledikleri araştırma sonucunda öğretmenlerin kariyer uyumluluğunun öznel iyi oluşlarını artırdığı ortaya konmuştur.

Gerçek (2018) eğitim fakültesi öğrencilerinin kariyer uyumluluğu düzeyi ile mesleki kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmada kariyer uyumluluğu ile mesleki kaygı düzeyi arasında negatif yönlü ilişki olduğunu tespit etmiştir. Bu araştırma sonucuna göre mesleki kaygı azaldıkça kariyer uyumluluğu artmaktadır.

Öğretmen adaylarının çatışma eylem stilleri ve kariyer uyumluluğu ilişkisini incelemek ve bu kavramların bazı sosyo-demografik değişkenlere göre farklılaşma durumunu belirlemek amacıyla Buca Eğitim Fakültesinde 483 öğretmen adayıyla yaptığı çalışmada erkek öğretmen adaylarının kadın öğretmen adaylarına göre kariyer uyumluluğunun daha yüksek olduğu

saptanmıştır. Lisans programına sayısal puan türü ile yerleşen öğretmen adaylarının kariyer uyumluluğu sözel puan türü ile yerleşenlere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (Balkan, 2018).

Öğretmen adaylarının kariyer arzusu ve kariyer uyum yeteneklerinin kariyer uyumluluğunu yordama gücünün incelendiği araştırma sonucunda, kariyer arzusu ve kariyer uyum yeteneklerinin kariyer uyumluluğunu yordamada önemli değişkenler olduğu tespit edilmiştir (Eryılmaz ve Kara, 2018a).

Öğretmen adaylarının kariyer engelleri ve kariyer kararı yetkinlik beklentileri ile kariyer uyumlulukları arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmada kariyer uyumluluğu ile kariyer engelleri arasında negatif ve kariyer yetkinlik beklentisi ile pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur (Eryılmaz ve Kara, 2018b).

Öğretmen adaylarının kariyer uyumluluklarının cinsiyet ve algılanan kontrol değişkenleri açısından incelendiği çalışmada kadın öğretmen adaylarının kariyer uyumluluğunun, erkek öğretmen adaylarından daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Eryılmaz ve Kara, 2018c).

Ayaz (2017) psikolojik ihtiyaçlar ve azmin kariyer uyumluluğunu yordama durumunu incelediği çalışmada psikolojik ihtiyaçların alt boyutlarından eğlence, güç ve özgürlüğün kariyer uyumluluğunu pozitif yönde yordadığını ancak sevgi/ait olma alt boyutunun kariyer uyumluluğunu yordamadığını tespit etmiştir.

Büyükgöze Kavas (2016) gerçekleştirdiği çalışmada dayanıklılık, umut ve iyimserlik değişkenleri ile kariyer uyumluluğu arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Araştırma sonucunda umut, dayanıklılık ve iyimserliğin kariyer uyumluluğunu önemli oranda yordadığını göstermiştir.

Herhangi bir işte çalışmayan 184 beliren yetişkinin kariyer uyumluluğunun öznel iyi oluş üzerindeki etkisi incelendiği çalışmada kariyer uyumluluğu yüksek bireylerin, yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Konstam vd., 2015).

Kariyer uyumluluğunun alt boyutları ile psikolojik ihtiyaçların kuramsal yapıları incelendiğinde aralarındaki güçlü bağ dikkat çekmektedir (Ayaz, 2017). Kariyer uyumluluğu ile öznel iyi oluş, iyimserlik, yaşam memnuniyeti, proaktif kişilik özellikleri arasında anlamlı ilişkiler olduğunu ortaya konmuştur. Bilişsel esneklik, kariyer uyumluluğunun %60' lık, duygusal zekâ ise %63' lük kısmını açıklayan önemli bir değişkenlerdir (Rudolph vd., 2017; Coetzee ve Harry, 2014).

3. MATERYAL VE METOT

Araştırma genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumluluğu arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu bölümde araştırmanın evren ve örnekleme, araştırmanın modeli, veri toplama araçları ve verilerin analizi bilgilerine yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Bu araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim öğretim yılında Şanlıurfa ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi eğitim kurumlarında görev yapan 32.716 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma Şanlıurfa il sınırları içerisinde merkez ilçe, ilçe ve köylerinde görev yapan basit tesadüfî küme örneklem yöntemi kullanılarak seçilen öğretmenlerle gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın evrenini temsil edecek örneklem değeri, Gay ve Airasian (1999) tarafından oluşturulan evren-örneklem tablosuna göre 379-380 aralığında olmalıdır. Bu doğrultuda 800 öğretmen katılımcı, bu araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Fakat katılımcıların maddeleri okuyup okumadıklarını kontrol amaçlı yerleştirilen “Lütfen bu soruyu boş bırakınız.” maddesine 27 katılımcının cevap vermeleri sonucunda toplam veri setinden çıkarılmıştır. Kalan 773 genç yetişkinin verisinde de uç değerlerin olması sebebiyle 12 veri daha çıkartılarak 761 katılımcının verileriyle devam edilmiştir. Genç yetişkinlere ilişkin bazı demografik bilgiler Tablo 3.1’ de sunulmuştur.

Tablo 3.1: Katılımcılara ilişkin bazı demografik bilgiler

Değişken	Katılımcı	F	%
Cinsiyet	Erkek	302	39.7
	Kadın	459	60.3
Yaş	20-25 Yaş Arası	124	16.3
	26-31 Yaş Arası	298	39.2
	32-37 Yaş Arası	162	21.3
	38 Yaş ve Üzeri	177	23.2
Medeni Durum	Evli	390	51.2
	Bekar	371	48.8
Branşa Yerleşilen Puan Türü	Sayısal	153	20.1
	Eşit Ağırlık	301	39.6
	Sözel	240	31.5
	Diğer	67	8.8
Görev Yapılan Yer	İl Merkezi	397	52.2
	İlçe Merkezi	220	28.9
	Köy	144	18.9
Görev Yapılan Kademe	İlkokul	178	23.4
	Ortaokul	265	34.8
	Lise	225	29.6
	Diğer	93	12.2
Toplam		761	100.0

Tablo 3.1’ de genç yetişkinlere ilişkin bazı demografik bilgiler sunulmuştur. Buna göre çalışmanın %60,3’ ü kadın katılımcılardan oluşmaktadır. Katılımcıların %39,2’ si 26-31 yaş arasındadır ve %51,2’ si evlidir. Genç yetişkinlerin öğretmenlik yaptıkları branşa yerleştikleri puan türleri incelendiğinde %39,6’ sı eşit ağırlıktır. %52,2’ sinin görev yeri il merkezidir ve %34,8’ i ortaokul kademesinde görev yapmaktadır.

3.2. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumluluğu arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modelinin kullanıldığı nicel bir araştırmadır. İlişkisel tarama modeli, birden çok değişken arasındaki ilişkili değişimin varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Can, 2016).

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri 2022-2023 eğitim öğretim birinci döneminde Şanlıurfa ilinde görev yapan öğretmenlerden toplanmıştır. Araştırma öncesinde Bartın Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu’ndan etik kurul onay belgesi ve Şanlıurfa İl Milli Eğitim Müdürlüğünden araştırma, uygulama ve anket izni alınmıştır. Belgelere ekte yer verilmiştir.

Verilerin toplanması sürecinde öğretmenlere ayrıntılı bilgi verilerek gönüllü olarak katılmak isteyen katılımcılar araştırmaya dahil edilmiştir. Merkez ilçe, ilçe ve köylerdeki okullara gidilerek araştırma maddelerinin yanıtlanması için katılımcılara 20-30 dakika süre verilmiştir. Araştırmada katılımcıların kişisel bilgilerini deşifre edecek herhangi bir soruya yer verilmemiştir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları, öznel iyi oluşları, kariyer uyumluluklarına ilişkin verileri toplamak amacıyla kişisel bilgi formu, Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği, Öznel İyi Oluş Ölçeği, Kariyer Uyumluluğu Ölçeği kullanılmıştır. Kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin bilgilere sırasıyla yer verilmiştir.

3.4.1 Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Bu formda cinsiyet, yaş aralığı, medeni durum, branşınıza yerleştiğiniz puan türü, görev yapılan yer, görev yapılan kademe sorularına yer verilmiştir. Kişisel bilgi formuna EK 1’ de yer verilmiştir.

3.4.2 Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği (KAET-Ç)

Bireyin çocukken anne ve babasının ona yönelik tutum ve davranışlarına yönelik algılarını değerlendirmektedir. Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği 23 madde ve üç alt boyuttan oluşmaktadır (Arrindell vd., 1999). Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin kısaltılmış halidir. Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği ise 81 madde ve 14 alt boyuttan oluşmaktadır (Perris vd., 1980). Bu araştırmada Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeği kullanılmıştır. Kısaltılmış Algılanan Ebeveyn Tutumları Ölçeğinin Türk kültürüne uyarlama çalışmaları Karancı vd. (2006) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları ise Dirik vd. (2015) tarafından yapılmıştır. Duygusal sıcaklık boyutlarını içeren maddeler 2, 6, 9, 12, 14, 19 ve 23 olmak üzere yedi madde; aşırı koruyuculuk alt boyutunda 3, 5, 8, 10, 11, 17,18, 20 ve 22 olmak üzere dokuz madde ve reddetme boyutunda ise 1, 4, 7, 13, 15, 16 ve 21 olmak üzere yedi madde bulunmaktadır. Ölçekte yalnızca 17. madde tersten kodlanarak çalışmaya dahil edilmektedir (Dirik ve diğerleri, 2015).

KAET-Ç ölçeğinin algılanan anne tutumları için cronbach alfa değerleri; duygusal sıcaklık alt boyutu için 0,75, aşırı koruyuculuk alt boyutu için 0,72, reddedicilik alt boyutu için 0,64' tür. KAET-Ç ölçeğinin algılanan baba tutumları için Cronbach alfa değerleri; duygusal sıcaklık alt boyutu 0,79, aşırı koruyuculuk alt boyutu 0,73, reddedicilik alt boyutu 0,71' dir (Dirik vd., 2015). Yapılan bu çalışma için ise sırasıyla anne boyutu için .84; .69; .58; baba boyutu için .86; .70; .60 olarak elde edilmiştir.

3.4.3 Öznel İyi Oluş Ölçeği

Yaşama ilişkin öznel değerlendirmelerini, olumlu ve olumsuz duygu ifadelerini içeren öznel iyi oluş ölçeği Tuzgöl Dost (2005) tarafından geliştirilmiştir. 26 olumlu madde ve 20 olumsuz maddeden oluşan toplam 46 maddelik beş dereceli likert tipi bir ölçektir. Olumsuz maddeler 2, 4, 6, 10, 13, 15, 17, 19, 21, 24, 26, 28, 30, 32, 35, 37, 38, 40, 43 ve 45'tir. Her bir madde 1 (Hiç Uygun Değil) ile 5 (Tamamen Uygun) arasında puanlanmaktadır. Olumsuz maddelerin tersine çevrilerek puanlaması yapılmaktadır. Ölçek toplam puanına bakılarak değerlendirme yapılmaktadır. Ölçek toplam puanı en az 46, en yüksek 230 olmaktadır. Ölçekten alınan toplam puanın artması öznel iyi oluş düzeyinin arttığını göstermektedir. Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .93 ve test-tekrar test güvenirlik katsayısı .86 bulunmuştur (Tuzgöl Dost, 2005). Yapılan bu çalışma için toplam Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ise .94 olarak hesaplanmıştır.

3.4.4 Kariyer Uyumluluğu Ölçeği

Eryılmaz ve Kara (2016) tarafından bireylerin kariyer uyumluluk düzeyini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Kariyer planı ve kariyer keşfi olmak üzere iki alt boyuttan oluşan on maddelik beş dereceli likert tipi bir ölçektir. Kariyer uyumluluğu ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı .85' tir (Eryılmaz ve Kara, 2016). Yapılan bu çalışma için Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı .88 olarak hesaplanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışmaya katılım gösteren genç yetişkinlerin ölçeklere vermiş oldukları cevapların betimsel

istatistikleri Tablo 3.2' de incelenmiştir.

Tablo 3.2: Genç yetişkinlerin ölçeklerden aldıkları puanların betimsel istatistikleri

Boyut	N	Min	Maks	Mod	Medyan	$\bar{X}$	S.s.
Öznel İyi Oluş	761	118	230	163	177	177.87	22.93
Kariyer Uyumu	761	23	50	50	42	41.79	6.44
Anne-Duygusal Sıcaklık	761	7	28	22	20	19.37	4.49
Anne-Aşırı Koruyuculuk	761	9	28	19	18	18.23	3.96
Anne-Reddedicilik	761	7	14	7	9	9.04	1.96
Baba-Duygusal Sıcaklık	761	7	28	23	19	18.40	4.72
Baba-Aşırı Koruyuculuk	761	9	27	17	17	17.64	3.96
Baba-Reddedicilik	761	7	14	7	9	9.00	1.98

Öznel İyi Oluş ve Kariyer Uyumu ölçeklerinde tam puan alan katılımcılar olduğu görülmektedir fakat KAET-Ç ölçeğinden ise hem anne hem baba açısından Duygusal Sıcaklık alt boyutundan tam puanların alındığı diğer boyutlardan ise tam puanların olmadığı görülmüştür. Genç yetişkinlerin ölçeklere vermiş olduğu cevapların normallik dağılımları Kolmogorov-Smirnov ve Çarpıklık-Basıklık katsayılarına ilişkin değerler Tablo 3.3' te sunulmuştur.

Tablo 3.3: Genç yetişkinlerin ölçeklerden aldıkları puanların normallik dağılımları

Boyut	Çarpıklık	Çarpıklık S.h.	Çarpıklık / S.h.	Basıklık	Basıklık S.h.	Basıklık / S.h.	Kolmogorov-Smirnov (p)
Öznel İyi Oluş	-.183	.089	-2.06	-.357	.177	-2.02	.052
Kariyer Uyumu	-.595	.089	-6.69	-.315	.177	-1.78	.000
Anne-Duygusal Sıcaklık	-.276	.089	-3.10	-.655	.177	-3.70	.000
Anne-Aşırı Koruyuculuk	.191	.089	2.15	-.447	.177	-2.53	.000
Anne-Reddedicilik	.941	.089	10.57	.068	.177	.38	.000
Baba-Duygusal Sıcaklık	-.197	.089	-2.22	-.699	.177	-3.95	.000
Baba-Aşırı Koruyuculuk	.294	.089	3.31	-.299	.177	-1.69	.000
Baba-Reddedicilik	.929	.089	10.44	.011	.177	.06	.000

Genç yetişkinlerin ölçeklere vermiş oldukları cevapların normallik dağılımları incelenirken $n>50$ olduğu için Kolmogorov-Smirnov testi incelendiğinde Öznel İyi Oluş Ölçeğinin normal dağılım gösterdiği ($p>0,05$) fakat diğer ölçeklerin normal dağılım göstermediği ($p<0,05$)

tespit edilmiştir. Fakat normal dağılım incelenirken tek bir kriterin göz önünde bulundurulmaması gerekmektedir. Bu sebeple çarpıklık ve basıklığın kendi standart hatasına bölünmesinden elde edilen sonucun $\pm 1,96$ değer aralığında olup olmadığı da incelenmiştir (Demir vd., 2016; Tabachnick ve Fidell, 2007). Buna göre ölçeklerde hem çarpıklığın hem basıklığın bir arada $\pm 1,96$ değer aralığı içerisinde olmadığı tespit edilmiştir. Yani bir diğer deyiş ile verilerin normal dağılım göstermediği görülmüştür. Buna ek olarak ölçeklerin Histogram ve Kutu Grafikleri de incelenmiş ve onların da normallik eğrileri dışında olduğu tespit edilmiştir. Bu sebeple verilerin analizi sırasında parametrik olmayan testlerden yararlanılması gerektiğine karar verilmiştir. İki bağımsız değişkenin incelendiği durumlarda Mann Whitney U, ikiden fazla bağımsız değişkenin incelendiği durumlarda Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Kruskal Wallis H testi uygulanırken anlamlı çıkan sonuçlarda yapılacak ikili karşılaştırmalarda Tip 1 hatadan kaçınmak amacıyla Bonferroni düzeltmesi uygulanarak Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Bonferroni düzeltmesini Eral ve Vehid (2013) anlamlılık derecesindeki sınır değer olan 0,05' in bağımsız değişken içerisinde yer alan grupların sayısına bölünmesiyle ulaşılan sonucun anlamlılık derecesi olarak kullanılması şeklinde olduğunu ifade etmiştir. Ölçeklerin birbiriyle olan ilişkisinin boyutunun ve yönünün belirlenmesi için uygulanan Spearman's Rho korelasyon katsayısında da elde edilen r değerinin .10 ile .29 arasında olmasının küçük, .30 ile .49 arasında olmasının orta ve .50 üzerinde olmasını da büyük ilişki şeklinde değerlendirilmiştir (Cohen, 1988).

4. BULGULAR

Tablo 4.1’ de genç yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn tutumları, öznel iyi oluşları ve kariyer uyumları arasındaki ilişkinin boyutu ve yönü yapılan Spearman’s Rho Korelasyon Analizi ile incelenmiştir.

Tablo 4.1: Ölçekler arasındaki ilişkinin Spearman’s Rho Korelasyon Analizi

Ölçek	Spearman’s Rho	1	2	3	4	5	6	7	8
Öznel İyi Oluş ¹	Rho	1.000							
	p	-							
	N	761							
Kariyer Uyumu ²	Rho	.468**	1.000						
	p	.000	-						
	N	761	761						
Anne-Duygusal Sıcaklık ³	Rho	.261**	.116**	1.000					
	p	.000	.001	-					
	N	761	761	761					
Anne-Aşırı Koruyuculuk ⁴	Rho	-.082*	.101**	-.029	1.000				
	p	.023	.005	.417	-				
	N	761	761	761	761				
Anne-Reddedicilik ⁵	Rho	-.190**	.006	-.332**	.367**	1.000			
	p	.000	.872	.000	.000	-			
	N	761	761	761	761	761			
Baba-Duygusal Sıcaklık ⁶	Rho	.344**	.168**	.823**	-.053	-.270**	1.000		
	p	.000	.000	.000	.143	.000	-		
	N	761	761	761	761	761	761		
Baba-Aşırı Koruyuculuk ⁷	Rho	-.060	.084*	-.022	.822**	.270**	-.053	1.000	
	p	.096	.021	.552	.000	.000	.146	-	
	N	761	761	761	761	761	761	761	
Baba-Reddedicilik ⁸	Rho	-.229**	-.061	-.315**	.295**	.644**	-.423**	.418**	1.000
	p	.000	.095	.000	.000	.000	.000	.000	-
	N	761	761	761	761	761	761	761	761

*p<.05 (2-yönlü); **p<.01 (2-yönlü)

Öznel İyi Oluş Ölçeği ile Kariyer Uyumu Ölçeği arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($p<0,01$). Buna göre; Öznel İyi Oluş ile Kariyer Uyumu arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($Rho = .468^{**}$, $p<.01$). Yani genç yetişkinlerin öznel iyi oluş durumları arttıkça kariyer uyumlarında da orta düzeyde artışın olduğu söylenebilir. Ya da tam tersi olarak kariyer uyumları arttıkça öznel iyi oluşlarında orta düzeyde bir artış olduğunu söylemek mümkündür.

Öznel İyi Oluş Ölçeği ile Anneden Algılanan Ebeveynlik Tutumları arasındaki ilişki

incelendiğinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Buna göre; Öznel İyi Oluş ile Anne Duygusal Sıcaklık arasında pozitif yönlü küçük düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($Rho = .261^{**}$, $p < .01$). Öznel İyi Oluş ile Anne Aşırı Koruyuculuk arasında negatif yönlü çok küçük düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($Rho = -.082^{*}$, $p < .05$). Öznel İyi Oluş ile Anne Reddedicilik arasında negatif yönlü küçük düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($Rho = -.190^{**}$, $p < .01$). Bu doğrultuda genç yetişkinlerin öznel iyi oluş durumları ile anne ebeveynlik tutumlarından duygusal sıcaklık arasında pozitif yönlü aşırı koruyuculuk ve reddedicilik tutumlarında negatif yönlü küçük bir ilişki olduğu söylenebilir. Bir diğer deyiş ile genç yetişkinlerin annelerini duygusal sıcaklık tutumunda algılayanların öznel iyi oluş düzeyleri daha yüksek durumdayken aşırı koruyuculuk ve reddedicilik tutumlarında algılayanların daha düşük durumda olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Öznel İyi Oluş Ölçeği ile Babadan Algılanan Ebeveynlik Tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde Baba-Aşırı Koruyuculuk hariç ($p > 0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,01$). Buna göre; Öznel İyi Oluş ile Baba Duygusal Sıcaklık arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($Rho = .344^{**}$, $p < .01$). Öznel İyi Oluş ile Baba Reddedicilik arasında negatif yönlü küçük düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($Rho = -.229^{**}$, $p < .01$). Bu doğrultuda genç yetişkinlerin öznel iyi oluş durumları ile baba ebeveynlik tutumlarından duygusal sıcaklık arasında pozitif yönlü orta ve reddedicilik tutumlarında negatif yönlü küçük bir ilişki olduğu söylenebilir. Bir diğer deyiş ile genç yetişkinlerin babalarını duygusal sıcaklık tutumunda algılayanların öznel iyi oluş düzeyleri daha yüksek durumdayken reddedicilik tutumlarında algılayanların daha düşük durumda olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Ayrıca genç yetişkinlerden babalarını duygusal sıcaklık tutumunda algılayanların annelerini algılayanlara göre öznel iyi oluş düzeylerinin daha yüksek seviyede olduğu görülmektedir.

Kariyer Uyumu ile Anneden Algılanan Ebeveynlik Tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde Anne-Reddedicilik hariç ($p > 0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,01$). Buna göre; Kariyer Uyumu ile Anne Duygusal Sıcaklık arasında pozitif yönlü küçük düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($Rho = .116^{**}$, $p < .01$). Kariyer Uyumu ile Anne Aşırı Koruyuculuk arasında pozitif yönlü küçük düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($Rho = .101^{**}$, $p < .05$). Bu doğrultuda genç yetişkinlerin kariyer

uyumları ile anne ebeveynlik tutumlarından duygusal sıcaklık ve aşırı koruyuculuk arasında pozitif yönlü küçük bir ilişki olduğu söylenebilir. Bir diğer deyiş ile genç yetişkinlerin annelerini duygusal sıcaklık tutumunda ve aşırı koruyuculuk tutumunda algılayanların kariyer uyum düzeyleri pozitif yönde artmaktadır.

Kariyer Uyumları ile Babadan Algılanan Ebeveynlik Tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde Baba-Reddedicilik hariç ($p>0,05$) istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre; Kariyer Uyumu ile Baba Duygusal Sıcaklık arasında pozitif yönlü küçük düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($Rho = .168^{**}$, $p<.01$). Kariyer Uyumu ile Baba Aşırı Koruyuculuk arasında pozitif yönlü çok küçük düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($Rho = .084^{*}$, $p<.05$). Bu doğrultuda genç yetişkinlerin kariyer uyumları ile baba ebeveynlik tutumlarından duygusal sıcaklık ve aşırı koruyuculuk arasında pozitif yönlü küçük bir ilişki olduğu söylenebilir. Bir diğer deyiş ile genç yetişkinlerin babalarını duygusal sıcaklık tutumunda ve aşırı koruyuculuk tutumunda algılayanların kariyer uyum düzeyleri pozitif yönde artmaktadır. Bu kapsamda değerlendirildiğinde hem annelerin hem de babaların aşırı koruyucu tutumda olmaları genç yetişkinlerin kariyer uyumları üzerinde pozitif etkileri olduğu görülürken öznel iyi oluşlarında negatif yönlü bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Çalışan genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi Tablo 4.2' de verilmiştir.

Tablo 4.2: Katılımcıların cinsiyetlerine göre ölçeklerden aldıkları puanların Mann Whitney U Testi sonucu

Ölçek	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	P
Öznel İyi Oluş	Erkek	302	384.60	116148.50	68222.500	-.366	.714
	Kadın	459	378.63	173792.50			
Kariyer Uyumu	Erkek	302	376.09	113579.00	67826.000	-.501	.616
	Kadın	459	384.23	176362.00			
Anne-Duygusal Sıcaklık	Erkek	302	386.35	116678.00	67693.000	-.546	.585
	Kadın	459	377.48	173263.00			
Anne-Aşırı Koruyuculuk	Erkek	302	368.44	111268.50	65515.500	-1.282	.200
	Kadın	459	389.26	178672.50			
Anne-Reddedicilik	Erkek	302	366.49	110680.50	64927.500	-1.506	.132
	Kadın	459	390.55	179260.50			
Baba-Duygusal Sıcaklık	Erkek	302	377.20	113914.00	68161.000	-.388	.698
	Kadın	459	383.50	176027.00			
Baba-Aşırı Koruyuculuk	Erkek	302	377.27	113935.50	68182.500	-.381	.703
	Kadın	459	383.45	176005.50			
Baba-Reddedicilik	Erkek	302	387.45	117008.50	67362.500	-.670	.503
	Kadın	459	376.76	172932.50			

*p<0,05

Tablo 4.2.' de genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U testi ile incelenmiştir. Genç yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn tutumları, öznel iyi oluşları ve kariyer uyumları cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır ($p>0,05$). Buna göre genç yetişkinlerin cinsiyetlerinin algıladıkları ebeveynlik tutumları, öznel iyi oluşları ve kariyer uyumları üzerinde bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

Çalışan genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları yaş aralığı değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi Tablo 4.3' te verilmiştir.

Tablo 4.3: Katılımcıların yaş aralıklarına göre ölçeklerden aldıkları puanların Kruskal Wallis H sonucu

Ölçek	Yaş Aralığı	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p	Fark
Öznel İyi Oluş	20-25 Yaş Arası ^a	124	398.45	3	1.607	.658	
	26-31 Yaş Arası ^b	298	371.00				
	32-37 Yaş Arası ^c	162	378.29				
	38 Yaş ve Üzeri ^d	177	388.09				
Kariyer Uyumu	20-25 Yaş Arası ^a	124	380.40	3	4.539	.209	
	26-31 Yaş Arası ^b	298	367.60				
	32-37 Yaş Arası ^c	162	373.66				
	38 Yaş ve Üzeri ^d	177	410.69				
Anne-Duygusal Sıcaklık	20-25 Yaş Arası ^a	124	442.59	3	23.008	.000*	a>c
	26-31 Yaş Arası ^b	298	400.16				a>d
	32-37 Yaş Arası ^c	162	344.13				b>d
	38 Yaş ve Üzeri ^d	177	339.34				
Anne-Aşırı Koruyuculuk	20-25 Yaş Arası ^a	124	380.88	3	.908	.824	
	26-31 Yaş Arası ^b	298	378.00				
	32-37 Yaş Arası ^c	162	372.54				
	38 Yaş ve Üzeri ^d	177	393.87				
Anne-Reddedicilik	20-25 Yaş Arası ^a	124	402.35	3	9.833	.020*	d>b
	26-31 Yaş Arası ^b	298	358.12				
	32-37 Yaş Arası ^c	162	368.38				
	38 Yaş ve Üzeri ^d	177	416.13				
Baba-Duygusal Sıcaklık	20-25 Yaş Arası ^a	124	409.86	3	17.051	.001*	a>c
	26-31 Yaş Arası ^b	298	406.72				b>c
	32-37 Yaş Arası ^c	162	326.05				
	38 Yaş ve Üzeri ^d	177	367.77				
Baba-Aşırı Koruyuculuk	20-25 Yaş Arası ^a	124	359.88	3	4.348	.226	
	26-31 Yaş Arası ^b	298	369.37				
	32-37 Yaş Arası ^c	162	402.50				
	38 Yaş ve Üzeri ^d	177	395.70				
Baba-Reddedicilik	20-25 Yaş Arası ^a	124	386.80	3	16.158	.001*	c>b
	26-31 Yaş Arası ^b	298	344.64				d>b
	32-37 Yaş Arası ^c	162	423.31				
	38 Yaş ve Üzeri ^d	177	399.44				

*p<0,05

Tablo 4.3' e göre genç yetişkinlerin yaş aralıklarına göre algıladıkları ebeveynlik tutumlarında anlamlı farkın olduğu bulgulanmıştır ($p<0.05$). Fakat öznel iyi oluş ve kariyer uyumları yaş aralıklarına göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Anne ve Baba Duygusal Sıcaklık ve Reddedicilik boyutlarında yaş aralıklarına göre farkın hangi ikili ortalamalar arasında olduğunun tespiti yapılan Mann Whitney U testi ile incelenmiştir. Anne-Duygusal Sıcaklık boyutunda 20-25 yaş arasında olan genç yetişkinlerin hem 26-31 yaş arasında olanlardan hem de 38 yaş ve üzerinde olanlardan daha yüksek ortalamalara sahip olduğu, 26-31 yaş arasında olanların da 38 yaş ve üzerinde olanlardan daha yüksek ortalamalara sahip olduğu saptanmıştır. Buna göre küçük yaş grubunda olan genç yetişkinlerin algıladıkları ebeveynlik tutumlarından Anne-Duygusal Sıcaklık düzeyleri büyük yaş grubunda olanlara göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek olduğu söylenebilir. Anne-Reddedicilik tutumu incelendiğinde 38 yaş ve üzerinde olan genç yetişkinlerin 26-31 yaş arasında olan

genç yetişkinlere göre daha yüksek ortalamalarının olduğu tespit edilmiştir. Buna göre 38 yaş ve üzerinde olan genç yetişkinler anne-reddedicilikten algıladıkları ebeveynlik tutumu küçük yaşta olanlara göre daha yüksek denilebilir.

Genç yetişkinlerin algıladıkları Baba-Duygusal Sıcaklık boyutu incelendiğinde 20-25 yaş arasında ve 26-31 yaş arasında olanların 32-37 yaş arasında olanlara göre daha yüksek ortalamalarının olduğu saptanmıştır. Buna göre küçük yaş grubunda olan genç yetişkinlerin babalarından algıladıkları duygusal sıcaklık tutumunun istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek olduğu söylenebilir. Genç yetişkinlerin algıladıkları Baba-Reddedicilik tutumu incelendiğinde 32-37 yaş arasında ve 38 yaş üzerinde olanların 26-31 yaş arasında olanlara göre daha yüksek ortalamalarının olduğu saptanmıştır. Buna göre büyük yaş grubunda olan genç yetişkinlerin babalarından algıladıkları reddedicilik tutumu istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek olduğu söylenebilir.

Çalışan genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları medeni durum değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan Mann Whitney U testi Tablo 4.4' te verilmiştir.

Tablo 4.4: Katılımcıların medeni durumlarına göre ölçeklerden aldıkları puanların Mann Whitney U Testi sonucu

Ölçek	Medeni Durum	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	z	P
Öznel İyi Oluş	Evli	390	392.09	152916.50	68018.500	-1.428	.153
	Bekar	371	369.34	137024.50			
Kariyer Uyumu	Evli	390	386.96	150914.50	70020.500	-.769	.442
	Bekar	371	374.73	139026.50			
Anne-Duygusal Sıcaklık	Evli	390	373.97	145848.50	69603.500	-.906	.365
	Bekar	371	388.39	144092.50			
Anne-Aşırı Koruyuculuk	Evli	390	373.69	145739.00	69494.000	-.943	.346
	Bekar	371	388.68	144202.00			
Anne-Reddedicilik	Evli	390	371.82	145010.50	68765.500	-1.204	.228
	Bekar	371	390.65	144930.50			
Baba-Duygusal Sıcaklık	Evli	390	384.36	149901.00	71034.000	-.433	.665
	Bekar	371	377.47	140040.00			
Baba-Aşırı Koruyuculuk	Evli	390	388.18	151388.50	69546.500	-.926	.354
	Bekar	371	373.46	138552.50			
Baba-Reddedicilik	Evli	390	379.50	148006.00	71761.000	-.197	.844
	Bekar	371	382.57	141935.00			

*p<0,05

Tablo 4.4' te genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları medeni durum değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı Mann Whitney U

testi ile incelenmiştir. Genç yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn tutumları, öznel iyi oluşları ve kariyer uyumları medeni durum değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır ($p>0,05$). Buna göre genç yetişkinlerin medeni durumlarının algıladıkları ebeveynlik tutumları, öznel iyi oluşları ve kariyer uyumları üzerinde bir etkiye sahip olmadığı söylenebilir.

Çalışan genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları branşa yerleşilen puan türü değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi Tablo 4.5’ te verilmiştir.

Tablo 4.5: Katılımcıların branşa yerleştikleri puan türüne göre ölçeklerden aldıkları puanların Kruskal Wallis H sonucu

Ölçek	Puan Türü	n	Sıra Ort.	sd	X ²	p	Fark
Öznel İyi Oluş	Sayısal ^a	153	352.65	3	7.055	.070	
	Eşit Ağırlık ^b	301	383.01				
	Sözel ^c	240	405.63				
	Diğer ^d	67	348.46				
Kariyer Uyumu	Sayısal ^a	153	326.96	3	18.766	.000*	b>a c>a c>d
	Eşit Ağırlık ^b	301	396.63				
	Sözel ^c	240	410.21				
	Diğer ^d	67	329.53				
Anne-Duygusal Sıcaklık	Sayısal ^a	153	369.44	3	18.685	.000*	b>c
	Eşit Ağırlık ^b	301	419.08				
	Sözel ^c	240	338.30				
	Diğer ^d	67	389.31				
Anne-Aşırı Korumacılık	Sayısal ^a	153	397.90	3	9.593	.022*	c>b
	Eşit Ağırlık ^b	301	350.68				
	Sözel ^c	240	403.36				
	Diğer ^d	67	398.53				
Anne-Reddedicilik	Sayısal ^a	153	375.94	3	9.962	.019*	c>b
	Eşit Ağırlık ^b	301	356.63				
	Sözel ^c	240	415.15				
	Diğer ^d	67	379.69				
Baba-Duygusal Sıcaklık	Sayısal ^a	153	369.03	3	14.030	.003*	b>c
	Eşit Ağırlık ^b	301	409.01				
	Sözel ^c	240	343.68				
	Diğer ^d	67	416.16				
Baba-Aşırı Korumacılık	Sayısal ^a	153	404.69	3	8.833	.032*	c>b
	Eşit Ağırlık ^b	301	356.31				
	Sözel ^c	240	403.29				
	Diğer ^d	67	357.99				
Baba-Reddedicilik	Sayısal ^a	153	405.02	3	6.542	.088	
	Eşit Ağırlık ^b	301	368.51				
	Sözel ^c	240	393.63				
	Diğer ^d	67	337.03				

* $p<0,05$

Tablo 4.5’ e göre genç yetişkinlerin branşlarına yerleştikleri puan türüne göre kariyer uyumlarında ve algıladıkları ebeveynlik tutumlarında anlamlı farkın olduğu bulgulanmıştır

($p < 0.05$). Fakat öznel iyi oluşlarının branşa yerleştikleri puan türüne göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p > 0,05$). Kariyer uyumunda branşa yerleşilen puan türüne göre farkın hangi ikili ortalamalar arasında olduğunun tespiti yapılan Mann Whitney U testi ile incelenmiştir. Buna göre eşit ağırlık ve sözel bölümlerine yerleşenlerin sayısal bölümlere yerleşenlere göre, sözel bölümüne yerleşenlerin de diğer puan türünden yerleşenlere göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek ortalamalarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Genç yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn tutumları incelendiğinde Anne-Baba-Duygusal Sıcaklık tutumunda eşit ağırlık puan türüne sahip genç yetişkinlerin sözel puan türüne sahip genç yetişkinlerden istatistiksel olarak anlamlı daha yüksek puan ortalamalarının olduğu görülmektedir. Buna göre eşit ağırlık puan türü ile branşına yerleşmiş olan genç yetişkinler sözel puan türüyle branşına yerleşmiş olan genç yetişkinlere göre anne ve babalarının duygusal sıcaklık tutumunu algılamaları daha yüksektir.

Anne-Aşırı Koruyuculuk, Anne-Reddedicilik ve Baba-Aşırı Koruyuculuk tutumlarında ise sözel puan türüne sahip genç yetişkinlerin eşit ağırlık puan türüne sahip genç yetişkinlerden istatistiksel olarak anlamlı daha yüksek puan ortalamalarının olduğu görülmektedir. Buna göre sözel puan türü ile branşına yerleşmiş olan genç yetişkinler eşit ağırlık puan türüyle branşına yerleşmiş olan genç yetişkinlere göre Anne-Aşırı Koruyuculuk, Anne Reddedicilik ve Baba-Aşırı Koruyuculuk tutumunu algılamaları daha yüksektir.

Çalışan genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları görev yapılan yer değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi Tablo 4.6'da verilmiştir.

Tablo 4.6. Katılımcıların görev yaptıkları yere göre ölçeklerden aldıkları puanların Kruskal Wallis H sonucu

Ölçek	Görev Yapılan Yer	n	Sıra Ort.	sd	X ²	p	Fark
Öznel İyi Oluş	İl Merkezi ^a	397	376.71	2	1.543	.462	
	İlçe Merkezi ^b	220	396.00				
	Köy ^c	144	369.91				
Kariyer Uyumu	İl Merkezi ^a	397	378.42	2	.248	.883	
	İlçe Merkezi ^b	220	380.41				
	Köy ^c	144	389.00				
Anne-Duygusal Sıcaklık	İl Merkezi ^a	397	362.90	2	15.259	.000*	c>a c>b
	İlçe Merkezi ^b	220	371.90				
	Köy ^c	144	444.79				
Anne-Aşırı Koruyuculuk	İl Merkezi ^a	397	384.15	2	.174	.917	
	İlçe Merkezi ^b	220	377.97				
	Köy ^c	144	376.93				
Anne-Reddedicilik	İl Merkezi ^a	397	404.53	2	13.635	.001*	a>c
	İlçe Merkezi ^b	220	373.00				
	Köy ^c	144	328.33				
Baba-Duygusal Sıcaklık	İl Merkezi ^a	397	374.89	2	11.385	.003*	c>a c>b
	İlçe Merkezi ^b	220	357.18				
	Köy ^c	144	434.25				
Baba-Aşırı Koruyuculuk	İl Merkezi ^a	397	394.91	2	4.222	.121	
	İlçe Merkezi ^b	220	374.54				
	Köy ^c	144	352.53				
Baba-Reddedicilik	İl Merkezi ^a	397	396.62	2	10.062	.007*	a>c
	İlçe Merkezi ^b	220	385.74				
	Köy ^c	144	330.70				

*p<0,05

Tablo 4.6' ya göre genç yetişkinlerin görev yaptıkları yere göre algıladıkları ebeveynlik tutumlarında anlamlı farkın olduğu bulgulanmıştır (p<0.05). Fakat öznel iyi oluş ve kariyer uyumlarının görev yapılan yere göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir (p>0,05). Algılanan ebeveynlik tutumlarında görev yapılan yere göre farkın hangi ikili ortalamalar arasında olduğunun tespiti yapılan Mann Whitney U testi ile incelenmiştir. Genç yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn tutumları incelendiğinde Anne-Baba-Duygusal Sıcaklık tutumunda köyde görev yapan genç yetişkinlerin hem il merkezinde hem de ilçe merkezinde görev yapan genç yetişkinlerden istatistiksel olarak anlamlı daha yüksek puan ortalamalarının olduğu görülmektedir. Buna göre köyde görev yapan genç yetişkinler diğer bölgelerde görev yapan genç yetişkinlere göre anne ve babalarının duygusal sıcaklık tutumunu algılamaları daha yüksektir.

Anne-Baba-Reddedicilik tutumunda il merkezinde görev yapan genç yetişkinlerin köyde görev yapan genç yetişkinlerden istatistiksel olarak anlamlı daha yüksek puan ortalamalarının olduğu görülmektedir. Buna göre il merkezinde görev yapan genç yetişkinler köyde görev yapan genç yetişkinlere göre anne ve babalarının reddedicilik tutumunu algılamaları daha

yüksektir.

Çalışan genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları görev yapılan kademe değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit etmek için yapılan Kruskal Wallis H testi Tablo 4.7’ de verilmiştir.

Tablo 4.7. Katılımcıların görev yaptıkları kademelerine göre ölçeklerden aldıkları puanların Kruskal Wallis H sonucu

Ölçek	Kademe	n	Sıra Ort.	sd	X ²	p	Fark
Öznel İyi Oluş	İlkokul ^a	178	366.55	3	2.405	.493	
	Ortaokul ^b	265	375.41				
	Lise ^c	225	398.72				
	Diğer ^d	93	381.71				
Kariyer Uyumu	İlkokul ^a	178	364.79	3	15.933	.001*	d>a
	Ortaokul ^b	265	367.71				d>b
	Lise ^c	225	374.56				d>c
	Diğer ^d	93	465.47				
Anne-Duygusal Sıcaklık	İlkokul ^a	178	429.42	3	15.371	.002*	a>c
	Ortaokul ^b	265	386.12				a>d
	Lise ^c	225	347.84				
	Diğer ^d	93	353.97				
Anne-Aşırı Korumacılık	İlkokul ^a	178	341.50	3	14.126	.003*	d>a
	Ortaokul ^b	265	396.01				
	Lise ^c	225	370.47				
	Diğer ^d	93	439.32				
Anne-Reddedicilik	İlkokul ^a	178	339.14	3	12.408	.006*	d>a
	Ortaokul ^b	265	381.80				
	Lise ^c	225	392.38				
	Diğer ^d	93	431.29				
Baba-Duygusal Sıcaklık	İlkokul ^a	178	429.49	3	12.014	.007*	a>b
	Ortaokul ^b	265	371.22				a>c
	Lise ^c	225	356.96				
	Diğer ^d	93	374.22				
Baba-Aşırı Korumacılık	İlkokul ^a	178	345.12	3	14.726	.002*	d>a
	Ortaokul ^b	265	387.79				d>c
	Lise ^c	225	372.64				
	Diğer ^d	93	450.55				
Baba-Reddedicilik	İlkokul ^a	178	321.58	3	22.371	.000*	b>a
	Ortaokul ^b	265	403.40				c>a
	Lise ^c	225	379.19				d>a
	Diğer ^d	93	435.27				

*p<0,05

Tablo 4.7’ ye göre genç yetişkinlerin görev yaptıkları kademeye göre kariyer uyumlarında ve algıladıkları ebeveynlik tutumlarında anlamlı farkın olduğu bulgulanmıştır (p<0.05). Fakat öznel iyi oluşlarının görev yaptıkları kademeye göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir (p>0,05). Kariyer uyumunda görev yapılan kademeye göre farkın hangi ikili ortalamalar arasında olduğunun tespiti yapılan Mann Whitney U testi ile incelenmiştir. Buna göre diğer kademelerde görev yapanların ilkokul, ortaokul ve lise kademesinde görev yapanlara göre

istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek ortalamalarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan genç yetişkinlerin kariyer uyumları diğerkademelerde görev yapanlara göre daha düşüktür denilebilir.

Genç yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn tutumları incelendiğinde Anne-Duygusal Sıcaklık tutumunda ilkokul kademesinde görev yapan genç yetişkinlerin lise ve diğerkademelerde görev yapan genç yetişkinlerden istatistiksel olarak anlamlı daha yüksek puan ortalamalarının olduğu görülmektedir. Buna göre ilkokulda görev yapan genç yetişkinler annelerinin duygusal sıcaklık tutumunu algılamaları lise ve diğerkademelerde görev yapanlardan daha yüksek olduğu söylenebilir.

Anne-Aşırı Koruyuculuk ve Reddedicilik tutumunda diğerkademelerde görev yapan genç yetişkinlerin ilkokul kademelerinde görev yapan genç yetişkinlerden istatistiksel olarak anlamlı daha yüksek puan ortalamalarının olduğu görülmektedir. Buna göre diğerkademelerde görev yapan genç yetişkinler annelerinin hem aşırı koruyucu hem de reddedicilik tutumlarını ilkokul kademesinde görev yapan genç yetişkinlere göre daha yüksek algıladıkları söylenebilir.

Baba-Duygusal Sıcaklık tutumunda ilkokul kademesinde görev yapan genç yetişkinlerin ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan genç yetişkinlerden istatistiksel olarak anlamlı daha yüksek puan ortalamalarının olduğu görülmektedir. Buna göre ilkokulda görev yapan genç yetişkinler babalarının duygusal sıcaklık tutumunu algılamaları ortaokul ve lise kademelerinde görev yapanlardan daha yüksek olduğu söylenebilir.

Baba-Aşırı Koruyuculuk tutumunda diğerkademelerde görev yapan genç yetişkinlerin ilkokul ve lise kademelerinde görev yapan genç yetişkinlerden istatistiksel olarak anlamlı daha yüksek puan ortalamalarının olduğu görülmektedir. Buna göre diğerkademelerde görev yapan genç yetişkinler babalarının aşırı koruyucu tutumlarını ilkokul ve lise kademesinde görev yapan genç yetişkinlere göre daha yüksek algıladıkları söylenebilir.

Baba- Reddedicilik tutumunda ilkokul kademesinde görev yapan genç yetişkinlerin ortaokul, lise ve diğerkademelerde görev yapan genç yetişkinlerden istatistiksel olarak anlamlı daha düşük puan ortalamalarının olduğu görülmektedir. Buna göre ilkokul kademesinde görev

yapan genç yetişkinler babalarının reddedicilik tutumlarını ortaokul, lise ve diğer kademelerde görev yapan genç yetişkinlere göre daha düşük algıladıkları söylenebilir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde çalışmanın örneklemini oluşturan öğretmenlerin algılanan ebeveyn tutumu, öznel iyi oluş ve kariyer uyumluluğuna yönelik yapılan analizlerin sonuçları alanyazında bulunan bilgiler ışığında tartışılmıştır.

5.1. Genç Yetişkinlerin Algıladığı Ebeveyn Tutumları ve Öznel İyi Oluşları ile Kariyer Uyumlulukları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Çalışmada genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluş ile kariyer uyumluluğu arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluş ile kariyer uyumluluğu arasındaki ilişki alt başlıklar altında sunulmuştur.

5.1.1. Genç Yetişkinlerin Öznel İyi Oluşları ile Kariyer Uyumlulukları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin öznel iyi oluşları ile kariyer uyumluluğu arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda öznel iyi oluş ile kariyer uyumluluğu arasında istatistiksel olarak pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Öznel iyi oluş ile kariyer uyumluluğu ilişkisini inceleyen araştırmalar tarandığında sınırlı sayıda araştırmanın bulunduğu görülmektedir.

Eryılmaz ve Kara tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin öznel iyi oluşları ile kariyer uyumlulukları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin kariyer uyumluluğunun öznel iyi oluşlarını artırdığı ortaya konmuştur (Eryılmaz ve Kara, 2019). Bu çalışmada elde edilen sonuca benzer olarak Çin’ de 338 katılımcıyla yapılan bir araştırmada ise çalışanların kariyer uyumluluğunun iyi oluş halini yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (Yang vd., 2019). Okul öncesi öğretmenleri ile yapılan bir diğer araştırmada ise kariyer uyumu, yaşam doyumu ve mutluluk düzeyi arasındaki ilişki çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin kariyer uyumları ile mutluluk seviyeleri arasında pozitif yönlü istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir

(Türkmen, 2021).

İlgili araştırmalar incelendiğinde bu çalışmanın sonuçları ile paralel sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Yapılan araştırmalar öznel iyi oluş ile kariyer uyumluluğunun ilişkili değişkenler olduğunu ortaya koymaktadır. Bireyin kariyer uyumluluğu yalnızca kişinin iş yaşamından etkilenmemektedir. Kariyer uyumluluğunun da öznel iyi oluşla ilişkili olması bu durumu destekler niteliktedir.

5.1.2. Genç Yetişkinlerin Algıladığı Ebeveyn Tutumları ile Kariyer Uyumlulukları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ile kariyer uyumluluğu arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Genç yetişkinlerin kariyer uyumlulukları ile algılanan hem anne hem de baba ebeveynlik tutumlarından duygusal sıcaklık ve aşırı koruyuculuk içeren anne baba tutumları arasında pozitif yönlü küçük bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kariyer ve ebeveynlik tutumlarının birlikte ele alındığı sınırlı sayıda olan araştırmalar incelendiğinde de benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir.

Aile etkisi, algılanan kariyer engelleri, kariyer umuları ile kariyer uyumlulukları arasındaki doğrudan ve dolaylı ilişkilerin incelendiği araştırmada bu çalışmanın sonucunu destekleyecek nitelikte sonuçlara ulaşılmıştır. Üniversite ilişkileri incelediği araştırma sonucunda üniversite öğrencilerinin aile etkisi, algılanan kariyer engelleri, kariyer umuları ile kariyer uyumlulukları arasında doğrudan anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur (Sarsıkoğlu, 2019). Bu durum duygusal sıcaklık içeren anne baba tutumunun çocuğun kendini tanımasını ve geliştirmesini destekleyici olmasıyla ilişkili olabileceği düşünülebilir. Çocuklarını kontrol ederken çocuğu kısıtlamak yerine çocuğun gelişimine katkı sağlayacağı tutum ve davranışlar sergileyerek kariyerine de sağlıklı şekilde yön vermesini sağlamış olabilirler.

5.1.3. Genç Yetişkinlerin Algıladığı Ebeveyn Tutumları ile Öznel İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ile öznel iyi oluşları arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Genç yetişkinlerin öznel iyi oluşları ile anne ebeveynlik

tutumlarından duygusal sıcaklık arasında pozitif yönlü ve aşırı koruyuculuk-reddedicilik tutumlarında ise negatif yönlü küçük bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Genç yetişkinlerin öznel iyi oluş durumları ile baba ebeveynlik tutumlarından duygusal sıcaklık ebeveynlik tutumu arasında pozitif yönlü orta ve reddedicilik tutumunda ise tutumlarında negatif yönlü küçük bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca genç yetişkinlerden babalarını duygusal sıcaklık tutumunda algılayanların annelerini algılayanlara göre öznel iyi oluş düzeylerinin daha yüksek seviyede olduğu görülmektedir. Literatürde bu değişkenlerin birlikte incelendiği sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. İlgili literatür incelemesinde araştırmaların bu çalışma sonucuya örtüştüğü görülmektedir.

Öznel iyi oluş ile demokratik ebeveyn tutumu arasında pozitif ve otoriter anne baba tutumu ile negatif yönlü ilişki olduğu tespit edilmiştir. Algılanan anne baba tutumunun öznel iyi oluşu anlamlı düzeyde yordadığı sonucuna ulaşılmıştır (Deniz vd., 2013). Benzer konudaki bir araştırmada ise bebeklikte bakım yapan değişkenine göre öznel iyi oluş düzeyleri incelenmiş ve bebeklik döneminde ebeveyni tarafından bakım gören bireylerinin öznel iyi oluşlarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Atabil, 2019). Yapılan araştırmalar olumlu algılanan anne baba tutumunun öznel iyi oluşu artırdığı yönündedir. Bireyin yaşamının her alanında belirleyici olabilen ailenin, bireyin öznel iyi oluşunda da etkili olduğu söylenebilir.

5.2. Cinsiyet Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Algıladığı Ebeveyn Tutumları ve Öznel İyi Oluşları ile Kariyer Uyumlulukları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumluluklarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır.

5.2.1. Cinsiyet Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Algıladığı Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Genç yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn tutumlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermediği bulunmuştur. İlgili değişkenlerin birlikte ele alındığı araştırmalar tarandığında ise farklı

sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir.

Algılanan ebeveyn tutumunun cinsiyete göre farklılaştığının tespit edildiği birçok araştırma bulunmaktadır (Erdoğan Çerkez, 2021; Cankardaş, 2019; Altıntaş, 2019; Dokuyan, 2016). Olumsuz değerlendirilme korkusunda algılanan anne baba tutumunun rolünün incelendiği araştırmada erkeklerin algılanan reddedici anne baba tutumu puan ortalamasının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Diğer bir deyişle cinsiyet reddedici anne baba tutumunda orta seviye anlamlı bir farklılaşma göstermektedir (Cankardaş, 2019). Üniversite öğrencileri ile gerçekleştirilen başka bir araştırmada ise öğrencilerin algıladığı anne baba tutumlarının öz değer üzerindeki rolü ve depresyon ilişkisi incelenmiştir. Öğrencilerin algıladığı ebeveyn tutumlarından anne reddedicilik alt boyutunda cinsiyete göre farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır (Altıntaş, 2019). 296 katılımcı ile İstanbul'da gerçekleştirilen araştırmada algılanan ebeveyn tutumunun cinsiyete göre anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Buna göre kadınlar algıladığı ebeveyn tutumunu otoriter olarak ifade etmekteyken erkekler algıladığı ebeveyn tutumunu daha demokratik bulmaktadır (Dokuyan, 2016).

Algılanan ebeveyn tutumu hem tutum hem de algılanış bakımından kültüre göre farklılık göstermektedir. Bunun yanı sıra bireyin yaşı da ebeveyn tutumunu algılama biçiminde farklılıklar göstermektedir. Bu nedenle literatürde araştırma sonuçlarının farklılık göstermesinin ilgili araştırmaların örneklem ve yaş aralığı gibi değişkenlerin farklı olmasının olabileceği düşünülmektedir.

5.2.2. Cinsiyet Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Öznel İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin öznel iyi oluşlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşma gösterip göstermediğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Genç yetişkinlerin öznel iyi oluşlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermediği bulgusuna ulaşılmıştır. Öznel iyi oluşun cinsiyet değişkenine göre incelendiği araştırmalara bakıldığında farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Bu çalışmanın bulgularını destekleyecek nitelikte birçok araştırma bulunmaktadır (Karadağ, 2022; Balcı Şen, 2022; Özyürek, 2020; Mutlu, 2020; Mallı, 2018; Talu, 2020; Çankaya, 2009; Tuzgöl Dost, 2004).

Şanlıurfa ilinde yaşları 22 ile 53 arasında olan 944 öğretmenle gerçekleştirilen araştırmada öznel iyi oluşun cinsiyete göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir (Uzakgiden, 2019). Bu sonuçta bu tez çalışmasında elde edilen sonuç ile örtüşmektedir. Öznel iyi oluşun cinsiyet değişkenine göre incelendiği araştırmalara bakıldığında farklı sonuçlara ulaşıldığı da görülmüştür. İlgili alan yazın taramasında erkeklerin kadınlara göre daha yüksek öznel iyi oluşa sahip olduğu sonucuna ulaşan araştırmalar da bulunmaktadır (Arslan, 2019; Kaya ve Savaşlı, 2021; Güler, 2019). Finlandiya’da öğrencilerle yapılan araştırmada erkek öğrencilerin öznel iyi oluş düzeylerinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Katja, 2002). Başka bir araştırmada ise 26-45 yaş aralığında bulunan erkeklerin kadınlara oranla daha yüksek düzeyde öznel iyi oluşa sahip oldukları bulunmuştur (Eryılmaz ve Ercan, 2011). Çin’de öğretmenlerle yapılan araştırmada kadın öğretmenlerin öznel iyi oluş düzeylerinin erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tang, 2018). Benzer bir bulguya ise eğitim fakültesi öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri ve temel psikolojik ihtiyaçlarını öğrenim görülen lisans programı ve cinsiyet değişkenlerine göre incelendiği bir diğer çalışmada rastlanmıştır. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre öznel iyi oluş düzeyleri daha yüksek bulunmuştur (Gündoğdu ve Yavuzer, 2012).

Öznel iyi oluşun ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalarda farklı araştırmacılar tarafından farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Bu durum öznel iyi oluşu cinsiyetin yanı sıra etkileyen pek çok değişkenin olması ile ilişkili olabilir.

5.2.3. Cinsiyet Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Kariyer Uyumlulukları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin kariyer uyumluluklarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Kariyer uyumluluk puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşma durumunu incelemek amacıyla yapılan analiz sonucunda cinsiyet değişkeni için anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde bu çalışma sonucunu destekleyecek nitelikte sonuca rastlanmamıştır. İlgili değişkenlere ilişkin literatür taramasında farklı araştırmacılar tarafından farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir.

Öğretmen adayları ile gerçekleştirilen araştırmada erkekler öğretmen adaylarının kariyer uyumluluk puanlarının kadın öğretmen adaylarına göre daha yüksek olduğu sonucuna

varılmıştır (Balkan, 2018). Öğretmen adaylarının kariyer uyumluluklarının cinsiyet değişkeni açısından incelendiği bir diğer araştırmada ise kadın öğretmen adaylarının kariyer uyumluluğunun, erkek öğretmen adaylarından daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Eryılmaz ve Kara, 2018c). Bu araştırma sonuçlarının da birbiri ile paralel olmadığı görülmektedir.

Kariyer cinsiyetten etkilense de kariyer uyumluluğunun boyutları incelendiğinde bireyin cinsiyetinden çok kişiliğinden etkilenebilecek özellikler olduğu görülmektedir. Bu durum kariyer uyumluluğunun cinsiyete göre farklılaşmamasını açıklayabilir.

5.3. Yaş Aralığı Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Algıladığı Ebeveyn Tutumları ve Öznel İyi Oluşları ile Kariyer Uyumlulukları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumluluklarının yaş aralığı değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır.

5.3.1. Yaş Aralığı Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Algıladığı Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumlarının yaş aralığı değişkenine göre farklılaşma durumunu incelemek amaçlanmıştır. Genç yetişkinlerin algıladıkları ebeveynlik tutumlarının yaş aralıklarına göre anlamlı farklılaşma gösterdiği tespit edilmiştir. Anne-duygusal sıcaklık alt boyutunda 20-25 yaş arasında olan genç yetişkinlerin 26-31 yaş aralığı ve 38 yaş ve üzerinde olanlardan daha yüksek ortalamalara sahip olduğu, 26-31 yaş arasında olanların ise 38 yaş ve üzerinde olanlardan daha yüksek ortalamalara sahip olduğu saptanmıştır. Genç yetişkinlerin algıladıkları baba-duygusal sıcaklık tutumu incelendiğinde 20-25 yaş arasında ve 26-31 yaş arasında olanların 32-37 yaş arasında olanlara göre daha yüksek ortalamalarının olduğu saptanmıştır. Buna göre 20-25 yaş aralığında olan genç yetişkinlerin algıladıkları anne-baba duygusal sıcaklık tutumunda diğer yaş grubunda olanlara göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaştığı bulunmuştur. Anne-Reddedicilik tutumu incelendiğinde 38 yaş ve üzerinde olan genç yetişkinlerin 26-31 yaş arasında olan genç yetişkinlere göre daha yüksek ortalamalarının olduğu tespit edilmiştir. Baba-Reddedicilik tutumu incelendiğinde ise 32-37

yaş arasında ve 38 yaş üzerinde olanların 26-31 yaş arasında olanlara göre daha yüksek ortalamalarının olduğu saptanmıştır.

Literatür incelendiğinde algılanan ebeveyn tutumunun yaş değişkeni ile incelendiği araştırmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma ile literatürdeki bu eksikliğe katkı sunulmuştur. Çalışma sonucuna göre büyük yaş grubunda olan genç yetişkinlerin anne-babalarından algıladıkları reddedicilik tutumunun istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek olduğu söylenebilir. Bu bulguların genç yetişkinlerin ebeveynlerinin yaşları ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Zamanla ebeveyn tutumlarında da değişiklikler meydana gelmiş ve anne babalar çocuk yetiştirme konusunda daha farkında hareket etmeye başlamıştır.

5.3.2. Yaş Aralığı Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Öznel İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin öznel iyi oluşlarının yaş aralığı değişkenine göre farklılaşma durumunu incelemek amaçlanmıştır. Bu çalışmada öznel iyi oluşun yaş aralıklarına göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Öznel iyi oluşun yaş değişkeni ile ele alındığı diğer araştırmalar incelendiğinde bu çalışmanın sonucunu destekleyici nitelikte bulgulara rastlanmıştır.

Öğretmenlerin öznel iyi oluş düzeyinin yaş değişkenine göre farklılaşma durumunun incelendiği araştırmada öznel iyi oluşun yaş değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır (Kahraman, 2021). Turizm sektöründe çalışan katılımcılar ile yapılan araştırmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. 2051 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen araştırmada yaş değişkeninin öznel iyi oluşa göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir (Atay ve Yurcu, 2015). Bu sonuçların yapılan çalışmanın sonucu ile paralel olduğu ve öznel iyi oluşun yaş değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir.

Yaş değişkenine göre anlamlı farklılıklar bulan araştırmacılarda bulunmaktadır. Öznel iyi oluşun kişilik özellikleri, yaş grupları ve cinsiyet yönünden incelendiği araştırmada, 26-45 yaş aralığında bulunan erkeklerin kadınlara oranla yüksek düzeyde öznel iyi oluşa sahip oldukları, 19-25 yaş aralığında bulunan bireylerin hem 14-17 hem de 26-45 yaş aralığında bulunan bireylere oranla düşük düzeyde öznel iyi oluşa sahip oldukları bulunmuştur (Eryılmaz ve Ercan, 2011). Yaş ile öznel iyi oluşun ilişkisinin incelendiği bir diğer araştırmada ise yaş

arttıkça öznel iyi oluş düzeyinin düştüğü sonucuna ulaşılmıştır (Çirkin ve Göksel, 2016). Şanlıurfa ilinde 944 öğretmenle 2018-2019 eğitim öğretim yılında gerçekleştirilen araştırmada 46-53 yaş aralığındaki öğretmenlerin öznel iyi oluş düzeylerinin hem 22-29 yaş aralığındaki hem de 38-45 yaş aralığındaki öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Yani öğretmenlerin öznel iyi oluşunun yaş aralığı değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir (Uzakgiden, 2019).

Öznel iyi oluş bireyin bulunduğu andaki iyi oluş halini ifade etmektedir. Bu nedenle bireyin bulunduğu yaştan çok bulunduğu durumla ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Araştırmacıların farklı sonuçlara ulaşmasının nedeni bu durumla açıklanabilir.

5.3.3. Yaş Aralığı Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Kariyer Uyumlulukları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin kariyer uyumluluklarının yaş aralığı değişkenine göre farklılaşma gösterip göstermemesi durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Kariyer uyumluluğu ilgi, kontrol, merak, güven boyutlarından oluşmaktadır (Savickas ve Porfeli, 2011). Bu boyutların bireyin yaşından etkilenebileceği düşünülmektedir. Bu çalışma sonucunda ise genç yetişkinlerin kariyer uyumlarının yaş aralıklarına göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. İlgili literatür incelemesinde kariyer uyumluluğu ile yaş değişkeninin birlikte ele alındığı araştırmaya rastlanmamıştır. Bu değişkenlerin birlikte ele alındığı araştırmaların sınırlı olması kariyer uyumluluğuna ilişkin yapılan araştırmaların sınırlı olması ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma ilgili alanyazındaki eksikliğe de katkı sunmaktadır.

5.4. Medeni Durum Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Algıladığı Ebeveyn Tutumları ve Öznel İyi Oluşları ile Kariyer Uyumlulukları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumluluklarının medeni durum değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır.

5.4.1. Medeni Durum Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Algıladığı Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumlarının medeni durum değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Algılanan ebeveyn tutumu bireyin anne ve babasının tutumlarına ilişkin algılamalarını yansıtmaktadır. Bu nedenle medeni durumun algılanan ebeveyn tutumu üzerinde etkili olmayabileceği düşünülmektedir. Araştırma sonucunda ise genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları medeni durum değişkenine göre farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Algılanan ebeveyn tutumunun medeni durum değişkenine göre ele alındığı araştırmalara ise rastlanmamıştır.

5.4.2. Medeni Durum Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Öznel İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin öznel iyi oluşlarının medeni durum değişkenine göre farklılaşma durumunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Genç yetişkinlerin öznel iyi oluşlarının medeni durum değişkenine göre anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Bu çalışmanın sonucunu destekleyecek nitelikte araştırmalar bulunmaktadır. Yurcu ve Atay (2015) tarafından yapılan araştırmada öznel iyi oluşun medeni durum değişkenine göre anlamlı bir değişim göstermediği bulunmuştur. Öznel iyi oluşun medeni durum değişkenine göre farklılaştığı araştırmalar da bulunmaktadır. Öğretmenlerle Çin’de yapılan bir araştırmada evli öğretmenlerin bekar öğretmenlere göre daha yüksek öznel iyi oluşa sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tang, 2018). Evli bireylerin öznel iyi oluşunun incelendiği araştırmada ise beş yıl ve daha fazla süredir evli olan bireylerin öznel iyi oluşları daha yüksek bulunmuştur (Sancaktar, 2016). Medeni durum ile öznel iyi oluş ilişkisinin incelendiği bir diğer araştırmada ise medeni duruma göre öznel iyi oluşun farklılaşmadığını ancak evli bireylerin daha mutlu olduğu aktarılmıştır (Güner ve Çetinkaya-Bozkurt, 2018). Şanlıurfa’da öğretmenlerle yapılan bir araştırmada ise öznel iyi oluşun medeni duruma göre farklılaştığı ve evli öğretmenlerin bekar öğretmenlere göre öznel iyi oluşlarının daha yüksek durumda olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Uzalgiden, 2019).

5.4.3. Medeni Durum Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Kariyer Uyumlulukları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin kariyer uyumlarının medeni durum değişkenine göre farklılaşma durumunu

ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışma sonucuna göre genç yetişkinlerin kariyer uyumluluk puanlarının medeni durum değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Kariyer uyumluluğu bireyin kariyeri süresince devam etmektedir. Bu nedenle yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Bu nedenle medeni durum değişkenine göre farklılaşma göstermemesinin olağan olabileceği düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde kariyer uyumluluğunun ele alındığı araştırmalarda medeni durum değişkenine göre incelenmediği görülmektedir.

5.5. Branşa Yerleşilen Puan Türü Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Algıladığı Ebeveyn Tutumları ve Öznel İyi Oluşları ile Kariyer Uyumlulukları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumluluklarının branşa yerleşilen puan türü değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır.

5.5.1. Branşa Yerleşilen Puan Türü Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Algıladığı Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumlarının branşa yerleşilen puan türü değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda genç yetişkinlerin branşlarına yerleştikleri puan türüne göre algıladıkları ebeveynlik tutumlarında farklılaştığı sonucuna varılmıştır. Anne baba tutumlarının alt boyutları, branşa yerleşilen puan türüne göre incelendiğinde Anne-Baba-Duygusal Sıcaklık tutumunda eşit ağırlık puan türüne sahip genç yetişkinlerin sözel puan türüne sahip genç yetişkinlerden istatistiksel olarak anlamlı daha yüksek puan ortalamalarının olduğu görülmektedir. Anne-Baba Aşırı Koruyuculuk ve Anne-Reddedicilik tutumlarında ise sözel puan türüne sahip genç yetişkinlerin eşit ağırlık puan türüne sahip genç yetişkinlerden istatistiksel olarak anlamlı daha yüksek puan ortalamalarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Benzer araştırmalar incelendiğinde ise Yılmaz (2004) tarafından ilköğretim öğrencileriyle gerçekleştirilen araştırma görülmektedir. Öğrencilerin anne babalarının tutumları ile öğrencilerin başarılı oldukları dersler arasındaki ilişki incelenmiştir. Ebeveyni tutarlı davranış sergileyen öğrencilerin, anne babası dengesiz tutum sergileyen öğrencilere göre matematik, sosyal ve fen derslerinde daha başarılı oldukları sonucuna varılmıştır (Yılmaz, 2004). İlgili değişkenlere ilişkin literatür

tarandığında ise doğrudan algılanan anne baba tutumu ve branşa yerleşilen puan türü değişkenlerinin birlikte ele alındığı araştırmaya rastlanmamıştır.

5.5.2. Branşa Yerleşilen Puan Türü Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Öznel İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin öznel iyi oluşlarının branşa yerleşilen puan türü değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda genç yetişkinlerin branşlarına yerleştikleri puan türüne göre öznel iyi oluşlarının farklılaşmadığı tespit edilmiştir. İlgili değişkenlerin birlikte ele alındığı araştırmalar incelendiğinde bu çalışmanın sonuçları ile örtüşen sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir.

Şanlıurfa'da öğretmenler ile yapılan araştırmada öğretmenlerin branşları eğitim bilimleri, sosyal bilimler, fen bilimleri, dil bilimi ve görsel sanatlar olarak gruplandırılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda öğretmenlerin öznel iyi oluşlarının belirlenen branş gruplarına göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı bulunmuştur (Uzalgiden, 2019). Ortaokul öğretmenlerinin mutluluk düzeylerinin branşa göre farklılaşma durumunun incelendiği bir diğer araştırmada ise mutluluk düzeyinin branşa göre farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır (Düzgün, 2018). Bu paralel sonuçlu araştırmaların yanı sıra farklı sonuçlara ulaşılan araştırmalar da bulunmaktadır. Gündoğdu ve Yavuzer (2012) matematik öğretmenliği öğrencilerinin sınıf öğretmenliği öğrencilerine göre öznel iyi oluş düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Sayısal ve sözel branşlarındaki öğretmenlerin mutluluk düzeyinin incelendiği araştırmada ise sözel branşta bulunan öğrencilerin mutluluk düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Bulut, 2015). Literatürde branş değişkenine ilişkin farklı sonuçlara ulaşılması, yapılan araştırmalarda branşların farklı şekilde gruplandırılması ve örneklem grubundaki farklılıklarla ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

5.5.3. Branşa Yerleşilen Puan Türü Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Kariyer Uyumlulukları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin kariyer uyumluluklarının branşa yerleşilen puan türü değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda genç yetişkinlerin branşlarına yerleştikleri puan türüne göre kariyer uyumlarında anlamlı farkın olduğu tespit

edilmiştir. Eşit ağırlık ve sözel bölümlerine yerleşenlerin sayısal bölümlere yerleşenlere göre, sözel bölümüne yerleşenlerin de diğer puan türünden yerleşenlere göre kariyer uyumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Literatür taramasında branşa yerleşilen puan türü ile kariyer uyumluluğu ilişkisinin incelendiği araştırmalara rastlanmamıştır. Kırgızistan’ da iktisat ve muhasebe, finans ve bankacılık, işletme ve pazarlama, turizm ve servis gibi ön lisans programlarında öğrenim gören öğrencilerle gerçekleştirilen araştırmada öğrencilerin yüksek kariyer uyumluluğuna sahip olduğu ve program türlerine kariyer uyumlarının anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir (Gül vd., 2019).

5.6. Görev Yapılan Yer Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Algıladığı Ebeveyn Tutumları ve Öznel İyi Oluşları ile Kariyer Uyumlulukları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumluluklarının görev yapılan yer değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır.

5.6.1. Görev Yapılan Yer Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Algıladığı Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumlarının görev yapılan yer değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda genç yetişkinlerin görev yaptıkları yere göre algıladıkları ebeveynlik tutumlarında anlamlı farklılaşmanın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Anne baba tutumlarının alt boyutlarına göre incelendiğinde genç yetişkinlerin anne baba duygusal sıcaklık tutumunda köyde görev yapanların hem il merkezinde hem de ilçe merkezinde görev yapan genç yetişkinlerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Anne baba reddedicilik tutumunda ise il merkezinde görev yapan genç yetişkinlerin köyde görev yapan genç yetişkinlerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Köyde görev yapılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunu sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırma Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilmesinde göz önünde bulundurulduğunda köyde görev yapan sınıf öğretmenlerinin genellikle ilk görev yeridir ve bu öğretmenlerin yaşları çoğunlukla küçüktür. Bu öğretmenlerin yaşlarının küçük olması daha

bilinçli anne baba tutumuyla büyümüş olabileceklerini düşündürmektedir. Yaş aralığı değişkeni ile algılanan anne baba tutumunun incelendiği araştırma sorusunda da bu duruma yer verilmiştir. 20-25 yaş aralığındaki öğretmenlerin diğer yaş gruplarına göre anne baba tutumlarının daha fazla duygusal sıcaklık içerdiğini söylemek mümkündür.

Literatür taramasında görev yapılan yer değişkeni ile algılanan ebeveyn tutumlarının birlikte ele alındığı araştırmalara rastlanmamaktadır. Benzer konuda yapılan üniversite öğrencilerinin katıldığı bir araştırmada ise yaşanan yer değişkeni ile anne baba kabul ve reddinin ilişkisi incelenmiştir. Söz konusu araştırmada yaşanan yer değişkeni metropol, büyükşehir, ilçe, kasaba, köy olarak sınıflandırılmıştır. Araştırma sonucunda ebeveyn kabul/reddinin yaşanan yer değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı bulunmuştur (Demirbozan, 2018).

5.6.2. Görev Yapılan Yer Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Öznel İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin öznel iyi oluşlarının görev yapılan yer değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda genç yetişkinlerin görev yaptıkları yere göre öznel iyi oluşlarının anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna varılmıştır. Bu durum öğretmenlerin görev yaptığı yerde sahip olduğu koşullarla ilişkili olabilir. Literatür taramasında görev yapılan yer değişkeni ile öznel iyi oluşun birlikte ele alındığı araştırmalara rastlanmamaktadır. Benzer konuda yapılan bir araştırmada üniversite öğrencilerinin yaşadığı yer değişkeni metropol, büyükşehir, ilçe, kasaba köy olarak sınıflanarak psikolojik iyi oluşla ilişkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda psikolojik iyi oluşun yaşanan yer değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır (Demirbozan, 2018). Ancak psikolojik iyi oluş ve öznel iyi oluş birbirleri ile ilişkili kavramlar olsalar da farklı durumları ifade etmektedir. Bu nedenle bu çalışma sonucuyla doğrudan örtüştüğü söylenemez.

5.6.3. Görev Yapılan Yer Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Kariyer Uyumlulukları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin kariyer uyumluluklarının görev yapılan yer değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma sonucunda genç yetişkinlerin görev yaptıkları yere göre kariyer uyumlarının anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kariyer uyumu bireysel ve çevresel birçok faktörden etkilenmektedir. Görev yapılan yer değişkeninin kariyer uyumu ile ilişkisi bu nedenle merak edilmektedir. Ancak görev yapılan yer değişkenine göre kariyer uyumunda farklılaşma olmaması kariyer uyumunun çok boyutlu yapısı ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. İlgili literatür taramasında görev yapılan yer değişkeni ile kariyer uyumluluğunun birlikte ele alındığı araştırmalara rastlanmamaktadır.

5.7. Görev Yapılan Kademe Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Algıladığı Ebeveyn Tutumları ve Öznel İyi Oluşları ile Kariyer Uyumlulukları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumları ve öznel iyi oluşları ile kariyer uyumluluklarının görev yapılan kademe değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır.

5.7.1. Görev Yapılan Kademe Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Algıladığı Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin algıladığı ebeveyn tutumlarının görev yapılan kademe değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda genç yetişkinlerin algıladıkları ebeveyn tutumları alt boyutlara göre incelendiğinde görev yaptıkları kademe değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Anne-duygusal sıcaklık tutumunda ilkokul kademesinde görev yapan genç yetişkinlerin lise ve diğer kademelerde görev yapan genç yetişkinlerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Baba-duygusal sıcaklık tutumunda ilkokul kademesinde görev yapan genç yetişkinlerin ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan genç yetişkinlerden daha yüksek olduğu görülmektedir. Anne-aşırı koruyuculuk ve reddedicilik tutumunda diğer kademelerde görev yapan genç yetişkinlerin ilkokul kademelerinde görev yapan genç yetişkinlerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Baba-aşırı koruyuculuk tutumunda diğer kademelerde görev yapan genç yetişkinlerin ilkokul ve lise kademelerinde görev yapan genç yetişkinlerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Baba- reddedicilik tutumunda ilkokul kademesinde görev yapan genç yetişkinlerin ortaokul, lise ve diğer kademelerde görev yapan genç yetişkinlerden daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Literatür taramasında görev yapılan kademe değişkeni ile algılanan ebeveyn tutumunun birlikte ele alındığı araştırmalara rastlanmamaktadır.

5.7.2. Görev Yapılan Kademe Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Öznel İyi Oluşları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin öznel iyi oluşlarının görev yapılan kademe değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda genç yetişkinlerin öznel iyi oluşlarının görev yaptıkları kademeye göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde görev yapılan kademe ile öznel iyi oluş ilişkisinin incelendiği sınırlı sayıda araştırmaya rastlanmaktadır. İlgili değişkenlerin birlikte ele alındığı diğer bir araştırmada bu çalışma sonucuna paralel sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Şanlıurfa'da öğretmenlerle yapılan araştırmada ilkokul, ortaokul, lise ve diğer kademe türlerinde çalışan öğretmenlerinin öznel iyi oluş düzeylerinin farklılaşma durumu incelenmiştir. Yapılan bu araştırma sonucunda öğretmenlerin öznel iyi oluşlarının çalışılan kademe türüne göre farklılaşmamaktadır (Uzalgiden, 2019). Uzalgiden (2019) tarafından yapılan araştırmanın bu çalışma sonucunu destekler niteliktedir. Öğretmenlerin öznel iyi oluşu görev yapılan kademe türüne göre farklılık göstermemektedir. Bu durum görev yapılan kademe seçiminin daha çok öğretmenlerin branşlarıyla ilişkili olmasıyla açıklanabileceği düşünülmektedir.

5.7.3. Görev Yapılan Kademe Değişkeni ile Genç Yetişkinlerin Kariyer Uyumlulukları Arasındaki İlişkinin Yorumlanması

Genç yetişkinlerin kariyer uyumluluklarının görev yapılan kademe değişkenine göre farklılaşma durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda genç yetişkinlerin kariyer uyumunda görev yapılan kademeye göre anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna göre diğer kategorisinde görev yapanların ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde görev yapanlara göre daha yüksek kariyer uyumluluğu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer kategorisi rehberlik ve araştırma merkezi, okul öncesi okulları ve halk eğitim merkezinde görev yapan öğretmenleri ifade etmektedir. Buna göre ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde görev yapan genç yetişkinlerin kariyer uyumları diğer kategorisinde görev yapanlara göre daha düşüktür denilebilir.

5.8. Öneriler

Araştırma sonucunda kariyer uyumluluğu ile öznel iyi oluşun pozitif yönlü ilişkili olduğu görülmüştür. Kariyer uyumluluğu bireyin mesleki başarısındaki önemli değişkenlerdendir. Bu nedenle bireylerin öznel iyi oluşunu destekleyecek çalışmaların yapılması, bireylerin potansiyellerini ortaya koymalarına fırsatlar tanınması kariyerlerini de olumlu yönde etkileyecektir. Mesleki verimliliklerini artırarak öğrencilere sağladıkları yararı da artıracaktır.

Bireyin kariyerinde mutlu ve başarılı olmasında kariyer uyumluluğu etkili olmaktadır. Kariyer uyumluluğunun sağlanmasında kariyer gelişimi de etkili olmaktadır. Bu nedenle kariyerin şekillenmesinde önemli etkileri olan anne baba tutumlarının çocuğun gelişimine katkı sağlayacak şekilde olması için evlilik öncesi ve sonrası çiftlere ebeveynler arası ilişki ve ebeveyn çocuk ilişkisini destekleyecek eğitim ve etkinlikler zorunlu hale getirilebilir.

Algılanan ebeveyn tutumunun incelendiği araştırmalarda bireylerin kendi çocuk sahibi olma durumları da incelenebilir.

Bu araştırma 2022-2023 eğitim öğretim yılında Şanlıurfa ilinde görev yapan gönüllü öğretmenler ile sınırlıdır. Araştırmanın farklı illerden katılımcılarla tekrarlanması daha genellenebilir sonuçlara ulaştırabilir.

Bu araştırmanın bulguları, nicel yöntemlerle toplanan verilerle sınırlıdır. Araştırmanın nitel verilerle desteklenmesi kapsamlı bilgiler elde edilmesini sağlayabilir.

Bu araştırma yalnızca öğretmenlerle gerçekleştirilmiştir. Farklı mesleklerden katılımcıların bulunduğu araştırmalar yapılarak araştırma bulguları karşılaştırılabilir.

Bu araştırmada yaş aralıklarına göre değerlendirme yapılmıştır. Mesleki kıdem süresinin de araştırmaya dahil edilebilir.

Katılımcıların eğitim durumları açısından da değerlendirme yapılabilir. Farklı eğitim düzeylerinde bulunan katılımcıların kariyer uyumları, öznel iyi oluşları ve algılanan ebeveyn tutumları kıyaslanabilir.

KAYNAKLAR

- Abdullah, A. M., Orji, R., Rabi, A. M. ve Kawu, A. A. (2020). Personality and subjective well-being: towards personalized persuasive interventions for health and well-being. *Online Journal of Public Health Informatics*, 12 (1): 1-24.
- Aktu, Y. (2016). Levinson' un kuramında ilk yetişkinlik döneminin yaşam yapısı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8 (2): 162-177.
- Altıntaş, T. (2019). Algılanan Ebeveyn Tutumunun Koşullu Özdeğerdeki Rolü ve Depresyon ile İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, *Yakındoğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Kıbrıs.
- Altuner, İ. (2012). Locke'un doğuştan düşünceler eleştirisi ve tabula rasa olarak zihin. *Kutadgubilig Felsefe-Bilim Araştırmaları Dergisi*, 21: 107-114.
- Atasever, A. N. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Uyumluluğuna İlişkin Bir Model Sınaması. Doktora Tezi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Atak, H., Tatlı, C. E., Çokamay, G., Büyükpabuşcu, H. ve Çok, F. (2016). Yetişkinliğe geçiş: Türkiye'de demografik ölçütler bağlamında kuramsal bir gözden geçirme. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8 (22173): 204-227.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: a theory of development from the late teens through the twenties. *Am Psychol*, 55: 469-480.
- Avcı, M. (2006). Ergenlikte toplumsal uyum sorunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1): 39-63.
- Avşaroğlu, S. (2016). Kişilerarası ilişkiler ve etkili iletişim. *Aile İçi İlişkiler ve İletişim*, Ed.: Kaya, A. Pegem Akademi, Ankara, s. 250-270.
- Ayaz, A. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Kariyer Uyumluluğunun Yordanmasında Psikolojik İhtiyaçlar ve Azimin Rolü. Yüksek Lisans Tezi, *Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü*, Gaziantep.
- Bacanlı, H. (2015). *Eğitim Psikolojisi*. Pegem Akademi: Ankara, 264 s.
- Balkan, K. (2018). Kariyer Uyumluluğunun Çatışma Eylem Stillerine Göre İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, *DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, İzmir.
- Balcı Şen, M. (2022). Üniversite Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş ve Mutluluk Düzeylerinin Rekreatif Aktivitelere Katılma Durumlarına Göre İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, *Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Konya.
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *The Journal of Early Adolescence*, 11 (1): 56-95.

- Brousseau, K. R., Michael, J. D., Kristina, E. ve Rikard, L. (1996). Career pandemonium: realigning organizations and individuals. *Academy of Management Perspectives*, 4: 52-66.
- Büyükgöze Kavas, A. (2016). Predicting career adaptability from positive psychological traits. *The Career Development Quarterly*, 64: 114-125.
- Can, A. (2016). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi*. Pegem Akademi: Ankara.
- Canbay, H. (2010). Lise Öğrencilerinin Öznel İyi Oluş Düzeyleri ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi (yayımlanmamış), *DEÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, İzmir.
- Candemir, F. (2000). Anne-Baba Tutumlarının Çocuklukta Benlik Kavramının Üzerine Etkisi. Doktora Tezi, *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.
- Cankardas, S. (2019). Kadın ve erkeklerde olumsuz değerlendirilme korkusunun belirlenmesinde algılanan ebeveyn tutumları ve benlik saygısının rolü. *Psikoloji Çalışmaları*, 39 (1): 79-97.
- Cenkseven, F. ve Akbaş, T. (2007). Üniversite öğrencilerinde öznel ve psikolojik iyi olmanın yordayıcılarının incelenmesi. *Türk PDR Dergisi*, 3 (27): 43-62.
- Cihan, M. (2010). John Locke ve eğitim. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (1): 173-178.
- Cihangir Çankaya, Z. (2005). Öz-belirleme Modeli: Özerklik Desteği, İhtiyaç Doyumu, İyi Oma. Doktora Tezi (yayımlanmamış), *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Cihangir Çankaya, Z. (2009). Özerklik desteği, temel psikolojik ihtiyaçların doyumu ve öznel iyi olma: öz belirleme kuramı. *Türk PDR Dergisi*, 4 (31): 23-31.
- Cohen, J. (1988). *Statistical Power Analysis for the Behavioral Sciences*. Lawrence Erlbaum Ortakları Publishers: Routledge.
- Çalık, T. ve Ereş, F. (2006). *Kariyer Yönetimi*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Çalışkan, Ş. (2019). Mesleki Uygulama Beklentilerinin Kariyer Motivasyonu Üzerine Etkisi: Sağlık Yönetimi Bölümü Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Necmettin Erbakan Üniversitesi*, Konya.
- Çiftci, Z. ve Gülaçtı, F. (2019). Üniversite öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ve flört kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11 (18): 1282-1309.
- Çirkin, Z. ve Göksel, T. (2016). Mutluluk ve gelir. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler*

- Dal, S. ve Sevüktekin, M. (2018). Türkiye’de öznel iyi oluşun yaşam alanları yaklaşımı ile ölçülmesi. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 18: 433-446.
- Demir, E., Saatçioğlu, Ö. ve İmrol, F. (2016). Uluslararası dergilerde yayımlanan eğitim araştırmalarının normallik varsayımları açısından incelenmesi. *Current Research in Education*, 2 (3): 130-148.
- Demirbozan, Z. (2018). Eylemlilik ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkide Algılanan Anne Baba Kabul ve Reddi Aracı Rolünün İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.
- Derin, S. ve Bilge, F. (2016). Ergenlerde internet bağımlılığı ve öznel iyi oluş düzeyi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 6 (46): 35-51.
- Diener, E. (1994). Assessing subjective well-being: progress and opportunities. *Social Indicators Research*, 31: 103-157.
- Diener, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness, and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55: 34-43.
- Diener, E. (2012). New findings and future directions for subjective well-being research. *American Psychologist*, 67: 590-597.
- Diener, E. ve Lucas, R. E. (2000). Explaining differences in social levels of happiness: Relative standarts, need fullfilment, culture, and evaluation theory. *Journal of Happiness Studies*, 1: 47-78.
- Diener, E., Oishi, E. ve Lucas, R. E. (2003). Personality, culture and subjective well-being: emotional and cognitive evaluations of life. *Annual Review Of Psychology*, 54: 403-425.
- Dirik, G., Yorulmaz, O. ve Karancı, A.N. (2015). Çocukluk dönemi ebeveyn tutumlarının değerlendirilmesi: kısaltılmış algılanan ebeveyn tutumları çocuk formu. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26 (2): 123-130.
- Doğan, T. ve Sapmaz, F. (2012). Kişilerarası ilişki tarzları ve öznel iyi oluş. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10 (3): 585-602.
- Dokuyan, M. (2016). 12. Sınıf öğrencilerinde algılanan anne-baba tutumları ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (2): 1-21.
- Dost, M. T. (2007). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (22): 132-143.
- Dönmezler, İ. (1999). *Ailede İletişim ve Etkileşim*. Sistem Yayıncılık: İstanbul.

- Dönmezoğulları, C. ve Yeşilyaprak, B. (2019). Kariyer tekeri modeline dayalı grup müdahale programının üniversite öğrencilerinin kariyer uyumuna etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 72: 1510-1520.
- Dursun, M. T. ve Argon, M. T. (2017). Does personality affect career adaptability?. *International Journal of Humanities Social Sciences and Education*, 10: 107-115.
- Eral, G. ve Vehid, H. E. (2013). Nicel verilerin yer aldığı bağımsız ve bağımlı gruplarda uygulanan istatistiksel yöntemler. *Çocuk Dergisi*, 13 (4): 138-140.
- Erdoğan Çerkez, K. N. (2021). Algılanan Ebeveyn Tutumu ile Ergenlerin Psikolojik Dayanıklılıkları ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.
- Eryılmaz, A. (2011). Yetişkin öznel iyi oluşu ile pozitif psikoterapi bağlamında birincil ve ikincil yetenekler arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 14: 17-28.
- Eryılmaz, A. (2011). Ergenlerin öznel iyi oluşlarıyla aile ortamları arasındaki ilişki. *Aile ve Toplum Dergisi*, 7 (24): 93-102.
- Eryılmaz, A. ve Ercan, L. (2011). Öznel iyi oluşun cinsiyet, yaş grupları ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi. *Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal*, 4: 36.
- Eryılmaz, A. ve Kara, A. (2016). Investigation of psychometric properties of career adaptability scale. *The Online Journal of Counseling and Education*, 5 (1): 29-39.
- Eryılmaz, A. ve Kara, A. (2017). Comparison of teachers and pre-service teachers with respect to personality traits and career adaptability. *International Journal of Instruction*, 10 (1): 85-100.
- Eryılmaz, A. ve Kara, A. (2018a). Öğretmen adayları için bir kariyer uyumluluk modeli. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2: 352- 365.
- Eryılmaz, A. ve Kara, A. (2018b). Pre-service teachers career adaptabilities: it's relationships with career decision making self-efficacy and career barriers. *International Online Journal of Educational Sciences*, 10 (2): 235-244.
- Eryılmaz, A. ve Kara, A. (2018c). Öğretmen adaylarının kariyer uyumluluklarının cinsiyet ve algılanan kontrol açısından incelenmesi. *IŞGUC: Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 20 (1): 43-52.
- Eryılmaz, A. ve Kara, A. (2019). Öğretmenlerin öznel iyi oluşlarıyla kariyer uyumlulukları arasında amaçlar için mücadele etmenin aracı rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 9 (52): 1-21.
- Eryılmaz, A. ve Kara, A. (2021). Inhibitors of teachers' career adaptability: burnout and loneliness in work life. *International Journal of Educational Researchers*, 12 (3): 41-51.

- Eryılmaz, A. ve Mutlu, T. (2017). Yaşam boyu gelişim yaklaşımı perspektifinden kariyer gelişimi ve ruh sağlığı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 9 (2): 227-249.
- Erzen, E. ve Kara, A. (2022). Bağlanma stilleri, sosyal destek ve kariyer uyumluluğu: alternatif modeller. *Öneri Dergisi*, 17 (57): 340-364.
- Gay, L.R. ve Airasian P. (1999). *Educational research: competencies for analysis and Applications*, Sith Edition New Jersey: Merrill Publishing Company.
- Gek, G. K. C. ve Ying-Le, L. (2021). Developing feedback environment to improve teachers' career adaptability. *Journal of Social Sciences and Technical Education*, 2 (1): 1-8.
- Gencer, N. (Çeviren) (2018). Öznel iyi oluş: genel bir bakış. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11 (3): 2621-2638.
- Gerçek, M. (2018). Mesleki kaygı ve kariyer uyumluluğu arasındaki ilişkiler: öğretmen adayları açısından bir inceleme. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2: 297-312.
- Gök, E. ve Kocayörük, E. (2019). Temel psikolojik ihtiyaçlar, aile aidiyeti ve ebeveyn algısı değişkenlerinin öznel iyi oluş üzerindeki etkisi. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 2 (2): 21-51.
- Gül, H., Maksüdünov, A., Yamaltdinova, A. ve Abdildaev, M. (2021). Öğrencilerin demografik özelliklerinin kariyer uyumluluğu ve iyimserliği ile ilişkisi: Kırgızistan örneği. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 21 (36): 34-46.
- Gülaçtı, F. (2010). The effect of perceived social support on subjective well-being. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2: 3844-3849.
- Gündoğdu, R. ve Yavuzer, Y. (2012). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öznel iyi oluş ve psikolojik ihtiyaçlarının demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (23): 115-131.
- Güner, F. ve Bozkurt, Ö. Ç. (2018). İşgörenlerin öznel iyi olma düzeylerinin farklı sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi: Banka çalışanları üzerinde bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Dergisi*, 2 (1): 1-21.
- Güneş, F. ve Deveci, T. (2022). *Yetişkin Eğitimi ve Hayat Boyu Öğrenme*. Pegem Akademi: Ankara.
- Güven, İ. G. S. (2004). Fen ve Genel Lise Öğrencilerinin Cinsiyet ve Sosyometrik Statülerine Göre Öznel İyi Oluş Düzeyleri, Genel Sağlık Örüntüleri ve Psikolojik Belirti Türleri. Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış), Çukurova Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Adana.
- Işık, E. (2014). Üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş, üniversiteye uyum, kaygı ve depresyon düzeylerinin kariyer karar düzeylerine göre incelenmesi. *Uluslararası*

Avrasya Eğitim Araştırmaları Kongresi, Nisan 2014, İstanbul, s. 47-54.

- İnam, I. S. (2021). Algılanan Ebeveynlik Biçimlerinin Bireylerdeki Yeme Davranışları ve Yeme Bozuklukları Riski ile Olan İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, *Üsküdar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*, İstanbul.
- Kalay Usta, T. ve Deniz, M. E. (2019). Psikolojik danışmanların ruh sağlığı sürekliliğinin yordanması: etkili psikolojik danışman nitelikleri ve kariyer uyumluluğunun rolü. *Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 2 (2): 215-237.
- Kara, A., Şahin, C. ve Başçı, E. S. (2018). Bankacılık ve finans bölümü öğrencilerinin kariyer uyumlulukları üzerinde amaç için mücadele etme ve öznel iyi oluşun açıklayıcı rolü. *Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 1 (1): 83-100.
- Karabaş, Z. (2021). DSM-5'te Yer Alan Kişilik Bozukluklarının Erikson'un Psikososyal Gelişim Dönemleri ve Algılanan Ebeveynlik Biçimleri Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Ana Bilim Dalı*, İstanbul.
- Karadağ, R. (2022). Romantik İlişkilerde Genç Yetişkin Bireylerin Bağlanma Stilleri ile İlişki Doyumu ve Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek lisans tezi, *İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*, İstanbul.
- Karakurt, D. D. (2022). Ev Kadınlarında Algılanan Ebeveyn Tutumu ile Somatizasyon Arasındaki İlişkide Duygu Düzenleme Güçlüğü'nün Aracı Rolü. Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Ana Bilim Dalı*, İstanbul.
- Kartal, S. E., Yirci, R. ve Özdemir, T. Y. (2015). Öğretmenlerde algılanan örgütsel destek düzeyi ile yaşam memnuniyeti arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24: 477-504 .
- Kaşıkcı, N. F. Z. (2019). Annelerin Kendi Annelerinden Algıladıkları Ebeveynlik Biçimleri ile Çocuklarına Aktardıkları Ebeveynlik Biçimleri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.
- Kaya, H. E. (2016). *Yaşam boyu yetişkin eğitimi*. Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık: Ankara.
- Kaya, Ç. ve Sart, G. (2020). Genç yetişkinlerde duygusal zekanın kariyer uyum ve iyimserliğine etkisi: Üniversite öğrencileri örneği. *Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1 (1): 31-43.
- Kavas, B. A., Duffy, R. ve Douglass, R. (2015). Exploring links between career adaptability, work volition, and well-being among turkish students. *Journal of Vocational Behavior*, 90: 122-131.
- Kordon, E. (2006). Yetkinliklere Dayalı Kariyer Planlama ve Endüstri Mühendisliği Öğrencileri İçin Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış), *Pamukkale*

- Korkut Owen, F. ve Niles, S. G. (2016). Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı Kuramdan Uygulamaya. *Yeni Yaklaşım ve Modeller*, Ed.; Yeşilyaprak, B; Pegem Akademi: Ankara, s. 290-295.
- Kulaksızoğlu, A. (2015). *Ergenlik Psikolojisi*. 17. baskı, Remzi Kitabevi: İstanbul.
- Kutlu, A. ve Apaydın, B. (2019). Ortaokul öğrencilerinin algılanan anne baba tutumlarının kariyer gelişimleri ile ilişkisi. *Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 2 (1): 54-72.
- Maraş, Z. Ş. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimlerinin ve Geleceğe Yönelik Tutumlarının Algılanan Anne-Baba Tutumları ile İlişkisinin İncelenmesi. Master's thesis, *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.
- Okutan, E. ve Göncü Akbaş, M. (2019). Kariyer Kavramı, Kapsamı, Boyutları. *Kariyer: Temel Kavramlar, Yönetimi, Güncel Konular*, Ed.; Kaygın, E. ve Zengin, Y; Eğitim Yayınevi, Konya.
- Öngider, N. (2013). Anne-baba ile okul öncesi çocuk arasındaki ilişki. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5 (4): 420-440.
- Öngider, N. ve Karadeniz, G. (2012). Ebeveyn kabul red kuramı üzerine Türkiye’de yapılan araştırmalar. *Maltepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1 (2): 73-102.
- Örbeyi, D. (2022). Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Algılanan Ebeveyn Tutumu ve Algılanan Evlilik Çatışması ile Kardeş İlişkileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, *İstanbul Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü*, İstanbul.
- Özbay, Y., Palancı, M., Kandemir, M. ve Çakır, O. (2012). Üniversite öğrencilerinin, öznel iyi oluşlarının; duygusal düzenleme, mizah, sosyal öz-yeterlik ve stresle başa çıkma davranışları ile yordanması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10 (2): 325-345.
- Öztan Ulusoy, Y. (2020). Orta yaş dönemi bireylerin içinde bulundukları yaş dönemine ilişkin algılarının incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (74): 587-601.
- Özü, Ö. (2017). Yaşam Dönemleri ve Uyum Sorunları. Bölüm 7. *Genç Yetişkinlik Dönemi ve Uyum Sorunları*, Ed.; Savi Çakar, F; Pegem Akademi: Ankara, 364 s.
- Özyürek, R. (2016). *Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Kuramları: Çocuk ve Ergenler İçin Kariyer Rehberliği Uygulamaları*. Nobel Yayınları: Ankara.
- Perris, C. Jacobsson, L. ve Lindstro, M. H. (1980). Development of a new inventory for assessing memories of parental rearing behaviour. *Acta Psychiatr Scand*, 50: 154-63.
- Polat, S. (1986). Ana-baba Tutumlarının Çocukların Öğrenilmiş Çaresizlik Düzeyine Etkisi. Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış), *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara.

- Rudolph, C.W., Lavigne, K.N. ve Zacher, H. (2016). Career adaptability: A meta-analysis of relationships with measures of adaptivity, adapting responses and adaptation results. *Journal of Vocational Behavior*, 98 (1).
- Sancaktar, N. (2016). Yeni Evlenen ve Uzun Süredir Evli Olan Çiftlerin Evlilikte Problem Çözme Becerisi Düzeylerinin Öznel İyi Oluş ve Evlilik Doyumu Düzeyleri ile İlişkisinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış), *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.
- Santilli, S., Grossen, S. ve Nota L. (2020). Career adaptability, resilience, and life satisfaction among Italian and Belgian middle school students. *The Career Development Quarterly*, 68: 194-207.
- Santos, P. J. ve Ferreira, J. A. (2012). Career decision statuses among Portuguese secondary school students: A cluster analytical approach. *Journal of Career Assessment*, 20 (2): 166-181.
- Sarsıkoğlu, A. F. (2019). Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Uyumluluğunu Açıklayan Faktörler: Model Önerisi. Doktora tezi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Ankara.
- Savickas, M. L. (2013). The 2012 leona tyler award address: constructing careers actors, agents and authors. *The Counseling Psychologist*, 41 (4): 648-662.
- Savickas, M. L., Nota, L., Rossier, J., Dauwalder, J. P., Duarte, M. E., Guichard, J. ve Van Vianen, A. E. (2009). Life designing: A paradigm for career construction in the 21st century. *Journal of Vocational Behavior*, 75 (3): 239-250.
- Sevinç, A. ve Siyez, D. M. (2018). Öğrenci kariyer yapılandırma envanterinin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İş ve İnsan Dergisi*, 5 (2): 157-168.
- Sezer Ö. ve Yıldırım O. (2018). Üniversite öğrencilerinin algılanan anne baba tutumlarına göre kendilerini değerlendirme ve kardeş ilişkilerini incelenmesi. *Aile Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 1: 86-117.
- Shanahan, M.J., Porfeli, E., Mortimer, J.T. ve Erickson, L. (2002). Subjective age identity and the transition to adulthood: Demographic markers and personal attributes. *Youth Dev Study*, 8: 76-81.
- Siyez, D. M. ve Belkıs, Ö. (2016). Üniversite öğrencilerinde kariyer iyimserliği ve uyumluluğu ile toplumsal cinsiyet algısı arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5 (4): 279-285.
- Sümer, N., Gündoğdu Aktürk, E. ve Helvacı, E. (2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye’de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13 (25): 42-59.
- Soygüt, G., Karaosmanoğlu, A. ve Çakır, Z. (2008). Ebeveynlik biçimlerinin değerlendirilmesi: Young Ebeveynlik Ölçeği’nin psikometrik özelliklerine ilişkin bir

inceleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11 (22): 17-30.

Soyumtürk, İ. (2021). Yetişkin Bireylerde Algılanan Ebeveyn Tutumu İle Çocukluk Çağı Travmalarının Duygusal Yeme Üzerine Etkisinin İncelenmesi. Master's Thesis, *Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul Gelişim Üniversitesi*, İstanbul.

Sümer, N., Gündoğdu Aktürk, E. ve Helvacı, E. (2010). Anne-baba tutum ve davranışlarının psikolojik etkileri: Türkiye’de yapılan çalışmalara toplu bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11 (23): 42-59.

Şeker, G. (2021). Kariyer kararsızlığının yordayıcısı olarak iyi oluş ve kariyer kaygısı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 51: 262-275.

Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. Pearson Educationinc: Boston.

Temel, V. ve Nas, K. (2018). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin kariyer geleceği algı düzeylerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5 (3): 35-45.

Tuzgöl Dost, M. (2005). Öznel iyi oluş ölçeğinin geliştirilmesi geçerlik güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3: 103-110.

Türkmen, M. (2012). Öznel iyi oluşun yapısı ve anababa tutumları, özsaygı ve sosyal destekle ilişkisi: Bir model sınaması. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (1): 41-73.

Türkmen, S. (2021). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kariyer Uyumluluğu, Mutluluk Düzeyleri ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, *Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.

Uzalgiden, A. M. (2019). Öğretmenlerin Öznel İyi Oluşlarının Öz-yeterlik İnançları ve Psikolojik İhtiyaçların Doyumunda Denge Değişkenleri Açısından İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi, *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*, Muğla.

Yang, X., Yaqian, F., Yuchen, M. ve Yong, Q. (2019). Career adaptability, work engagement, and employee well-being among chinese employees: The role of guanxi. *Frontiers in psychology*, 10: 1029.

Yavuzer, H. (1997). *Çocuk Eğitimi El Kitabı*. 7. Basım, Remzi Kitabevi: İstanbul.

Yavuzer, H. (2005). *Doğum öncesinden ergenlik sonuna çocuk psikolojisi*. Remzi Kitabevi: İstanbul.

Yavuzer, H. (2019). *Çocuk psikolojisi*. 43. Basım, Remzi Kitabevi: İstanbul.

Yeşilyaprak, B. (2016). Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığı Kuramdan Uygulamaya. *Mesleki Rehberlik ve Kariyer Danışmanlığına Giriş Bölüm 1*, Ed.; Yeşilyaprak, B;

Pegem Akademi, Ankara, s. 2-39.

- Yılmaz, M. (2004). İlköğretimde Anne ve Baba Tutumlarının Öğrenci Başarısı Üzerindeki Etkisi (Hendek İlçesi Örneği). Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış), *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Bölümü Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı*, Sakarya.
- Yılmaz, F. (2014). Ortaokul 6.7.8. Sınıf Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumları ile Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi (yayınlanmamış), *İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul.
- Yöndem, Z. D. ve Totan, T. (2007). Ergenlerde zorbalığın anne-baba ve akran ilişkileri açısından incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 8 (2): 53-68.
- Yurcu, G. ve Atay, H. (2015). Çalışanların öznel iyi oluşunu etkileyen demografik faktörlerin incelenmesi: Antalya ili konaklama işletmeleri örneği. *Manas Journal of Social Studies*, 4: 17-34.
- Yurcu, G. ve Kocakula, Ö. (2015). Konaklama işletmelerinde çalışan yalnızlığının öznel iyi oluş üzerine etkisi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2 (1): 30-41.
- Zacher, H. (2014). Individual difference predictors of change in career adaptability over time. *Journal of Vocational Behavior*, 84: 188-198.
- Zikic, J. ve Ute-Christine, K. (2006). Job loss as a blessing in disguise: The role of career exploration and career planning in predicting reemployment quality. *Journal of Vocational Behavior*, 69 (3): 391-409.

EKLER

EK 1: KİŞİSEL BİLGİ FORMU

- 1) Cinsiyetiniz ☐ Kadın ☐ Erkek
- 2) Yaş aralığınız ☐20-25 ☐26-31 ☐32-37 ☐38-43 ☐44 ve üzeri
- 3) Medeni Durumunuz ☐ Bekar ☐ Evli ☐ Diğer
- 4) Branşınıza Yerleştiğiniz Puan Türü ☐ Sayısal ☐ Eşit Ağırlık ☐ Sözel ☐ Diğer
- 5) Görev Yaptığınız Yer ☐ İl Merkezi ☐ İlçe Merkezi ☐ Köy
- 6) Görev Yaptığınız Kademe ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Diğer

EK 2: ÖZNEL İYİ OLUŞ ÖLÇEĞİ

(5) : Tamamen Uygun (4) : Çoğunlukla Uygun (3) : Kısmen Uygun (2) : Biraz Uygun (1) Hiç Uygun Değil

1. Geleceğe yönelik planlar yapmaktan hoşlanırım.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
2. Yaşamımda zevk alarak yaptığım etkinlik sayısı azdır.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
3. Genel olarak kendimi neşeli hissediyorum.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
4. Geriye dönüp baktığımda istediklerimin çoğunu elde edemediğimi görüyorum.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
5. Kişilik özelliklerimden genel olarak memnunum.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
6. İstedğim nitelikte ve sayıda arkadaşım olmamasına üzülüyorum.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
7. Günlük yaşamımdaki sorumluluklarımı başarıyla yerine getiririm.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
8. Ulaşmak istediğim ideallerim var.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
9. İlgi ve yeteneklerime uygun etkinliklerin yaşamımdaki yeri istediğim ölçüdedir.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
10. Küçük sorunları bile büyütürüm.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
11. Kendimi genel olarak canlı ve enerjik hissedirim.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
12. Yakın gelecekte yaşamımda güzel gelişmeler olacağına inanıyorum.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
13. Kişilerarası ilişkilerde sıklıkla hayal kırıklığı yaşıyorum.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
14. Yaşamıma beni ona bağlayacak anlamlar katmakta zorlanmam.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
15. Beni eğlendiren faaliyetlere yeterince katılamıyorum.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
16. Umutlarımın gerçekleşeceğine inanıyorum.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
17. Mümkün olsa geçmiş hayatımı değiştiririm.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
18. Ailemle olan ilişkilerimden memnunum.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
19. Genelde hüznü ve düşünceliyim.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
20. Yaşamımda yapmam gerekenleri düşünmek hoşuma gider.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5
21. Kendimi yalnız hissediyorum.
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

22. Amaçlarıma ulaşmak için çevremdeki olanakları etkili bir şekilde kullanabilirim.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

23. Genel olarak kendimi huzurlu hissediyorum.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

24. Başkalarının mutlu görüldüğü kadar mutlu olmayı isterdim.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

25. Sorunları yaşamın öğretici ve doğal bir parçası olarak görürüm.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

26. Çevremdeki insanların yaşamlarına imreniyorum.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

27. Amaçlarıma ulaşmak için yeterince kararlı davranabilirim.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

28. Yaşamımı genel olarak monoton ve sıkıcı buluyorum.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

29. Sosyal ilişkilerimdeki girişkenlik yanımdan hoşnutum.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

30. Kendime hedefler koymakta zorlanıyorum.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

31. İç dünyanın zaman geçtikçe zenginleştiğini hissediyorum.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

32. Tanıdığım insanların çoğundan daha fazla sıkıntım var.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

33. Yaşamın zorluklarıyla başetme gücüne güveniyorum.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

34. Sevilen ve güvenilen biri olduğumu hissediyorum.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

35. Geçmişte yaptığım hatalardan dolayı yoğun suçluluk duygusu yaşıyorum.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

36. Serbest zamanlarımda zevkle vakit geçirecek bir uğraşı bulurum.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

37. Yaşamım başarısızlıklarla dolu.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

38. Güçlükler karşısında çabuk pes ederim.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

39. Çevremde ihtiyaç duyduğumda destek alabileceğim insanlar var.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

40. Sıklıkla ümitsiz ve çökkün hissediyorum.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

41. Okumak ve çalışmak benim için zevkli uğraşılardır.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

42. İsteklerime ve değerlerime uygun bir hayat sürüyorum.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

43. Ailemle olan ilişkilerimde sorunlar yaşıyorum.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

44. Yaşama iyimser bir açıyla bakabilme yönümden memnunum.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

45. Arkadaşlarıma kendimi istediğim gibi ifade edemiyorum.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

46. Başkalarına yardım edebilme ve onlara destek olma becerimden hoşnutum.

☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5

EK 3: ALGILANAN EBEVEYN TUTUMU ÖLÇEĞİ

1. Anne ve babam, nedenini söylemeden bana kızarlardı ya da ters davranırlardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

2. Anne ve babam, beni överlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

3. Anne ve babamın yaptıklarım konusunda daha az endişeli olmasını isterdim.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

4. Anne ve babam, bana hak ettiğimden daha çok fiziksel ceza verirlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				

Babam				
-------	--	--	--	--

5. Eve geldiğimde, anne ve babama ne yaptığının hesabını vermek zorundaydım.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

6. Anne ve babam, ergenliğimin uyarıcı, ilginç ve eğitici olması için çalışırlardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

7. Anne ve babam, beni başkalarının önünde eleştirirlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

8. Anne ve babam, bana bir şey olur korkusuyla başka çocukların yapmasına izin verilen şeyleri yapmamı yasaklardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

9. Anne ve babam, her şeyde en iyi olmam için beni teşvik ederlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

10. Anne ve babam davranışları ile, örneğin üzgün görünerek, onlara kötü davrandığım için kendimi suçlu hissetmeme neden olurlardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

11. Anne ve babamın bana bir şey olacağına ilişkin endişeleri abartılıydı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

12. Benim içim bir şeyler kötü gittiğinde, anne ve babamın beni rahatlatmaya ve yüreklendirmeye çalıştığını hissedirdim.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

13. Bana ailenin 'yüz karası' ya da 'günah keçisi' gibi davranılırdı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman

Annem				
Babam				

14. Anne ve babam, sözleri ve hareketleriyle beni sevdiklerini gösterirlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

15. Anne ve babamın, erkek ya da kız kardeşimi(lerimi) beni sevdiklerinden daha çok sevdiklerini hissedirdim.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

16. Anne ve babam, kendimden utanmama neden olurlardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

17. Anne ve babam, pek fazla umursamadan, istediğim yere gitmeme izin verirlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

18. Anne ve babamın, yaptığım her şeye karıştıklarını hissedirdim.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

19. Anne ve babamla aramda sıcaklık ve sevecenlik olduğunu hissedirdim.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

20. Anne ve babam, yapabileceklerim ve yapamayacaklarımla ilgili kesin sınırlar koyar ve bunlara titizlikle uyarlardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

21. Anne ve babam, küçük kabahatlerim için bile beni cezalandırırlardı.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

22. Anne ve babam, nasıl giyinmem ve görünmem gerektiği konusunda karar vermek isterlerdi.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman

Annem				
Babam				

23. Yaptığım bir şeyde başarılı olduğumda, anne ve babamın benimle gurur duyduklarını hissedirdim.

	Hayır, hiçbir zaman	Evet, arada sırada	Evet, sık sık	Evet, çoğu zaman
Annem				
Babam				

EK 4: KARIYER UYUMLULUĞU ÖLÇEĞİ

Kariyer Uyumluluğu Ölçeği						
Bu ölçek, bireylerin mesleklerine yönelik kariyer gelişim süreçlerini değerlendirmektedir.		Hiç Uygun Değil	Uygun Değil	Karasızım	Uygun	Çok Uygun
1	Mesleğim hakkında düşündüğümde heyecanlanırım.					
2	Mesleğimde nasıl ilerleyeceğimi öğrendim.					
3	Yeteneğime uygun bir meslek seçtim.					
4	Mesleğimle ilgili kariyer planlaması yaptım.					
5	Mesleğimi seviyorum.					

6	Mesleki planlarımla ilgili değişikliklere kolayca uyum sağlayabilirim.					
7	Gelecekte çalışacağım kurumları biliyorum.					
8	Seçtiğim meslekle ilgili olumlu düşüncelere sahibim.					
9	Mesleğimle ilgili çalışacağım kurumları seçtim.					
10	Mesleğimle ilgili bir şeyler yapmaktan keyif duyuyorum.					

EK 5: ETİK KURUL KARAR FORMU

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

Sayı : E-23688910-050.01.04-2200130780
Konu : Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik
Kurulu Onay Belgesi

02.02.2023

Protokol No:	2022-SBB-0580
Araştırmanın Başlığı:	Genç Yetişkinlerin Algıladığı Ebeveyn Tutumları ve Öznel İyi Oluşları ile Kariyer Uyumluluğu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Proje Yürütücüsü:	Özlem MUHCI
Başvuru Formunun Geliş Tarihi:	30.11.2022
Karar Tarihi:	14.12.2022
Toplantı No:	29

Başvuru dosyasında etik sorun oluşturabilecek sorular/maddeler, süreçler ya da unsurlar bulunmadığından 14.12.2022 tarihli ve 29 numaralı toplantıda 2022-SBB-0580 numaralı başvuruya araştırma için ETİK KURUL ONAY belgesinin verilmesine karar verilmiştir.

Doç. Dr. Elif KARAHAHAN
Kurul Başkanı

Doç. Dr. Sedat BALLYEMEZ
Başkan yardımcısı

Doç. Dr. Melih BAŞKOL
Üye

Doç. Dr. Sefer Yetkin IŞIK
Üye

Doç. Dr. Vahit CELAL
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Ferda
KARADAĞ
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Basri
KANSIZOĞLU
Üye

EK 6: ARAŞTIRMA VE ÖLÇEK İZİNLERİ

T.C.
ŞANLIURFA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-26292541-44-69356870
Konu :Araştırma, Uygulama ve Anket İzni
(Özlem MUHCI)

26.01.2023

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi: 13.01.2023 tarih ve 68348620 sayılı Valilik Makam Onayı.

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Özlem MUHCI'nın tutanakta belirtilen konu ile ilgili araştırma izni hakkındaki 13.01.2023 tarih ve 2300004561 sayılı yazısı, ilgi sayılı Valilik Makam Onayı ile oluşturulan komisyon tarafından incelenmiştir. İlgilinin çalışmasının Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 21/01/2020 tarih ve 2020/2 sayılı genelgede belirtilen hususlar çerçevesinde uygulanabileceği ekte gönderilen komisyon tutanağı ile onaylanmıştır. Denetimleri ilgili Okul, İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilmek üzere derslerin aksatılmaması kaydıyla, araştırmanın ayrıca öğrenci, veli ve/veya öğretmenlerden alınacak izin ve gönüllük esasları çerçevesinde 2022-2023 Eğitim Öğretim yılı sonuna kadar tutanakta belirtilen 13 İlçemizdeki ResmiOkul Öğretmenlerine yönelik Covid-19 tedbirleri kapsamında Araştırma, Uygulama ve Anket çalışması yapılması hususunda ;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Fevzi KURT
Vali a
Millî Eğitim Müdürü

EK:

- 1-Komisyon Tutanağı (1 sayfa)
- 2-Anket (8 Sayfa)

Gereği:

13 İlçe Kaymakamlığına (İlçe MEM)

Bilgi:

Bartın Üniversitesi Rektörlüğü
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

Sayın: (Özlem MUHCI)

